

**POLU 'LETRE □LWA MI 'LA
 □KPAA KORENTI -WA 'E TA
 ZESU 'YI MU 'E NI
 Pōlu 'lētṛe □lwa 'la □kpaā
 Korenti -wa 'e ta Zesu 'yi mu
 'e ni 'bhε ηgblo**

Korenti -wa 'e 'yaa- Akayi 'klēn 'e 'yi -wa -gbenε do 'le. Akayi 'klēn 'e 'bhε -le -o 'klēn 'la sii -zōn Grēki mu a 'klēn 'bhε 'le. Korenti mu 'e 'yaa- 'ke yogba mu 'pegee -yanbhooya dε mu -gbenε mu -la -le. Lεε mia plε bhε 'srwayizie mi 'e ma Zesu 'yale- 'e blaān, Pōlu -ja 'yee- Korenti -wa 'e ta, 'bhεε- -e lεε do yεkε- -gaa 'bhε □nōō ye. Korenti mu 'la □wlaa Zesu 'yi, -e 'mu □klaa 'eke- ba, 'bhεε- 'mu □kla Zesu 'yi mu 'lεdo- 'le (Klεza 18). Pōlu -yaa bhla 'la ba Efεzi -wa 'e ta, 'bhεε- -e 'yee- 'lētṛe □lwa 'lεε- □kpaā Korenti Zesu 'yi mu 'e ni. 'Lētṛe 'lεε- 'kpale- -lεε Korenti Zesu 'yi mu 'e 'ke mu -za 'ke mu -yilrōkpaā 'yee- Pōlu ma 'lētṛe 'bhεεke- do 'yi. 'Bhεla- -yile, -ya □pia -a nεenε- Zesu 'yi mi do ni 'kaa 'bhε 'yee- 'lētṛe 'lεε- dε -a ni (Korenti □Lwa mi 1.1). -E 'yee- 'lētṛe 'lεε- 'yicienna -le plε.

-A -le □lwa mi 'e 'yi (Korenti □Lwa mi 1-6), Pōlu 'pegee Korenti Zesu 'yi mu 'e -woo 'eke- ta jan □maa. 'Dun-, Pōlu -za yaga -glōō 'gbu -la -yipia 'yee 'lētṛe 'e 'le -lwa mi 'lεε- 'yi:

1. Korenti Zesu 'yi mu 'e waa 'eke- -yima', 'bhεε- -o -yicienle -o. (Korenti □Lwa mi 1.1-10; 4.21)

2. -O do 'bhe 'gbu de na 'e do □kla 'bhe 'gbu na 'le (Korenti □Lwa mi 5).

3. Korenti Zesu 'yi mu 'e ge 'eke- 'le -klu ta -Waanbhaa' do kle mu 'e ba (Korenti □Lwa mi 6), Pōlu -o -liala doo 'woo- Zesu 'yi mu 'e -woo pler -yralado maza mu 'yrebago 'eke- pler-, 'bhe- -o 'kpale- bo do ma.

-A -le ple mi 'e 'yi (Korenti □Lwa mi 7-16), Korenti Zesu 'yi mu 'e -za mu 'la 'yilrokpa Pōlu ma, -e 'mu 'lekwan- -o ni 'letre 'le- 'yi. -A -le 'srwaple- mi 'e 'yi, -e gwenna yaaza -janwoa. -A -le 'srwaa- mi 'e 'yi 'ke 'bhe ge 'tenle- -a vu ta do mi 'e ma, -ya □pia -o ni doo -woo 'gbu 'klosikun yo mu a -za ma. -E -we 'zi 'ke Meezan a pehle 'e 'bhe- 'le (Korenti □Lwa mi 1.2-34). 'Bhe blaen, -e pe -o ni doo -o Lii 'Wen 'e 'bhe a 'sen mu 'e ziglin-, 'bhe 'pegee -o bo 'soniya 'yi (Korenti □Lwa mi 12-14). -E gbaa mu bweza gale ba -janwoa (Korenti □Lwa mi 15).

'Yee- 'letre 'le- 'lewlayre 'e noo- jan 'e 'bhe -le -a -le vu ta 'srwado- mi 'e 'le (Korenti □Lwa mi 16). 'Yee- Pōlu -o -a geza 'e Korenti -wa 'e ta 'bhe 'wo zii', -a noo- Zesu 'yi mu 'e taglin- zayi', 'bhe- -e nu -o -goli' 'la □kpa 'eke- ta Zeruzalemu Zesu 'yi mu -ledo' 'e ni 'bhe 'sile-. -E 'yee- 'letre 'le- -yaan -o -liale' 'pegee -o 'pubolele mu -la -le.

Pōlu 'pegee Sositeni a 'pubowli

¹ 'Mi Pōlu 'la -e -swa -Waanbhaa' ni 'ke -yoo 'η sii, 'bhe- -ye 'η □kle 'ke Zesu Krisi a 'winbowo mi 'le, 'mi 'pegee 'η neene- Sositeni -le 'letre 'le- 'kpa zii' 'ka ni,

² 'ka mu 'la 'ka -o -Waanbhaa' a mεε -lɛdo' 'le Korenti -wa 'ε ta, 'o 'ka 'pubwa-. 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu 'ka □kla -yaa' pε 'le, 'ka 'pegee Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'ε 'yi. Mεε -vin mu 'la 'kpen -o 'drunyan 'ε 'yi yrekpen- □nɔɔ, 'bhεε- 'ke -woo kpa Mεεzan Zesu Krisi 'tɔ 'ε 'yi, -e 'ka mu 'pegee 'mu 'siila-, 'kooko- 'ka klε 'wenj. Zesu Krisi -o -waa' Mεεzan 'le, 'bhεε- -yoo' 'o mɔɔ a pε Mεεzan 'le 'ezin-.

³ Bhaa -kɔɔ' Dε -Waanbhaa' 'pegee Mεεzan Zesu Krisi -li 'ka ma, 'bhεε- -o yilabla 'na 'ka ni.

Pɔlu -o -Waanbhaa' 'pubɔ- 'zi

⁴ -Waanbhaa' -lileya 'la 'naa- 'ka ni Zesu 'srɔyi, 'bhɛla- -zayile 'an 'pubɔ- 'waati 'ε 'kpen ba 'kaa-za ma.

⁵ -Amasrɔyi 'ka 'pegee Krisi a 'kpaledomaya 'ε 'yi, -Waanbhaa' 'ka -gbaa pε 'kpen ba, 'bhεε- -yoo -paa 'ka ta. -E -zadɔ' ma -jan -naa 'ka ni, 'bhεε- 'ka -za -bebe dɔ 'yee- -Waanbhaa' ba zayi'.

⁶ 'O Zesu Krisi a -jan 'la □woa 'ka ni, 'kaa 'yimaa-, 'bhε 'pegee 'kaa □kwan 'ka gbε plε 'le; 'bhεε- 'kaa □twa 'ka 'kpee 'elrele.

⁷ 'Bhɛla- -zayi', Lii 'Wenj a 'senj maza 'ε 'kedo- 'kpɔ 'laa 'kaanlε- 'ka ma; 'ka mu 'la 'ka -o Mεεzan Zesu Krisi 'nu yi 'ε magben 'zi bhe.

⁸ 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu -le nu 'ka dɔlε 'egloole 'kaa- 'kpaleyɔ 'ε 'yi 'ke 'bhε ge 'tenlε- Mεεzan Zesu Krisi 'nu yi 'ε ma; 'kooko- 'kee- □nwa, waa -za 'yɔɔ- 'kedo- 'kpɔ ye 'ka zi.

⁹ -Amasrɔyi -Waanbhaa' -liiwli' -o do. 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu -le 'ka 'siila- dɔɔ 'ka mu 'pegee -a Gbe Zesu Krisi 'la -yoo -kɔɔa' Mεεzan 'le 'ka 'kpa do ma.

ZESU 'YI MU -LEDO' 'E 'YICIENZA

Korenti -wa 'e ta Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'yicienle -o

¹⁰ 'Ŋ nɛɛɛ- mu, 'mi -o -sromabɔ 'zi 'ka ni Mɛɛzan Zesu Kriɛi 'tɔ 'e 'yi dɔɔ -ka 'kpa do ma. 'Ka 'laa 'tolɛ- 'ke -za 'kedo- 'kpɔ 'ka 'yicien-; -ka 'kpa do ma -za 'e 'kpen 'yi, 'ke 'ka 'kpeejan- 'pegee 'ka zru maza kle do 'kpɔ.

¹¹ Wlan 'e ni, 'an □maa Klowe a 'fa 'la mu 'e ta dɔɔ 'ka 'yicienle -o.

¹² -Za 'la 'bhe -o 'ka 'plen- 'bhe -le -ge: 'ka 'kpen do do -liiwli' gole -o 'eke- ma. 'Ka 'ke 'a pe dɔɔ 'bhe -o Pɔlu -la zi; 'bhe- 'ka 'ke 'a pe 'ezin- dɔɔ 'bhe -o Apolɔsi -la zi; 'bhe- 'ka 'ke 'a pe 'ezin- dɔɔ 'bhe -o Pɛri -la zi; 'bhe- 'ka 'ledo- 'a pe 'ezin- dɔɔ 'bhe -o Kriɛi -la zi.

¹³ 'Ka 'kpee ma Kriɛi 'yicienle -o ɛɛ? 'Mi Pɔlu -le -gaa -yriɛɛle 'e ta 'ka ni ɛɛ? 'Bhe- taa- -o 'ka 'wiɛfia□ -yi ba 'mi Pɔlu -la 'tɔ 'yi ɛɛ?

¹⁴ 'Mi -Waanbhaa' 'pubɔ-, -amasɔyi 'naa 'ka 'kedo- 'kpɔ 'wiɛfele -yi ba Zesu 'tɔ 'yi; 'ke yaa 'e go Kriɛi 'pegee Gayusi ba.

¹⁵ 'Bhe ya 'e 'yi bhe, mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ -a pele- dɔɔ -o 'ka 'wiɛfia□ -yi ba 'mi 'tɔ 'yi.

¹⁶ 'Bhe- 'ezin-, 'mi Sitefanasi a 'fa □la mu 'e 'wiɛfia□ -yi ba, wlan -le 'bhe 'le. 'Duɛ- 'ke 'bhe go -a -yi, 'naa mɛɛ -bheke' do 'kpɔ 'wiɛfele -yi ba.

¹⁷ -Amasɔyi Kriɛi 'laa 'mi 'winbɔle mɛɛ mu wiɛfeyre nɔɔ- -yi ba; 'duɛ- -yoo 'ɲ 'winbwa- 'kaa 'ɲ 'nu -Jan 'Nrale- 'e 'bhe- 'wo mɛɛ mu ni. 'Bhe- 'naa -o 'bhe 'wo zii' bhaaplen mu a -zadɔleya ma

-janwo' gbeya 'ε 'yi, 'kooko- 'bhe -Jan 'Nrale- 'ε 'wole- -glɔɔya' laa go 'bhe 'yi.

Zesu Krisi -le 'ke -Waanbhaa' a -glɔɔya' 'pegee -yaa' -zadleya 'ε 'le.

¹⁸ Wlan 'ε ni, -Jan 'Nrale- 'ε 'wole- 'ε 'ke 'wa pe dɔɔ Krisi -gaa -yrigbεele 'ε ta, 'bhe -o 'ke -kwa maza 'le mεε 'la zan mu nile -o -Waanbhaa' a zi 'ε ta 'mu 'yre 'yi. 'Duŋ- -kɔɔ' mu 'la -kɔɔ' -o -bhee zi 'ε ta, 'bhe -o -kɔɔ' mu -yre 'yi 'bhii- -Waanbhaa' a -glɔɔya' 'le.

¹⁹ Wlan 'ε ni, 'kela yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi 'bhe -le -gε: «'Mi nu -zadɔ' mu a -zadleya 'ε 'siεε-, 'bheε- 'η nu mεε yikanle mu a yikanleya 'ε klεε bhaama za 'le.»

²⁰ 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, -zadɔ' mu sɔ -mε pε jan -la wole- 'ezin- εε? 'Bheε- Zuufu mu a 'Tonj daan mu 'ε sɔ -mε pε jan -la wole- 'ezin- εε? 'Bheε- 'drunyan 'lεε- 'yi zaabɔ mu 'ε sɔ -mε pε jan -la wole- 'ezin- εε? -Waanbhaa' 'gbu 'a -zrɔnna 'bhii- 'drunyan 'lεε- 'yi -zadɔ' mu 'ε -waa' zadleya 'ε -yoo 'ke -kwa maza -la -le.

²¹ Wlan 'gbu 'ε ni, 'drunyan 'lεε- 'yi mu 'ε -waa' pε -zadleya 'ε 'yi, waa 'solε- -Waanbhaa' dole- 'bhe a pε -zadleya 'ε 'yi. 'Bheε- -woo Krisi gaza 'ε -yrigbεele 'ε ta 'bhe 'wole- 'ε 'ye zii' 'ke -kwa maza 'le; mεε 'la zan mu 'e □kpa a 'bhe -Jan 'Nrale- wole 'ε 'yi, -e -swa -Waanbhaa' ni 'kee- 'mu go -za 'yi.

²² Zuufu mu -o -a zi 'bhii- 'o 'solε- maza mu klε 'mu -yre ma, 'bheε Greki mu -o -zadleya -la -glin 'zi.

²³ 'Duŋ- 'o mɔɔ -o Krisi gbaanza -yrigbεele 'ε ta 'bhe -jan 'nrale- 'ε 'wo zii', 'bhe -jan -glɔɔn 'ε 'bhe

'laa -o 'ke wope 'le Zuufu mu 'ε ba, 'bhεε- 'bhε -o 'ke -kwa maza 'le Zuufu kle mu 'ε 'yre 'yi.

²⁴ 'Duη- -Waanbhaa' mεε 'la zan mu -siila -yaa' pε 'le, 'kee- -kla Zuufu mu 'le oo, 'kee- -kla Zuufu kle mu 'le oo; Krisi -o 'bhε zan mu -yre 'yi 'ke -Waanbhaa' a -gloooya' 'pegee -yaa' -zadoleya 'le.

²⁵ -Amasroyi bhaaplenη mu -Waanbhaa' a -za mu 'la kun 'bhii- -kwa maza, -zadoleya -o 'mu 'yi 'ke 'bhε kan bhaaplenη mu a -zadoleya 'kpen ta. 'Bhεε- -o -Waanbhaa' a -za mu 'la kun 'bhii-fanηan- kle maza mu, 'mu fanηan- -gloo 'yiya-bhaaplenη mu a pε fanηan- 'ε ni.

²⁶ 'Nη nεεnε- mu, -ka 'ka 'gbu 'siigbeyā 'ε -Waanbhaa' 'koo 'bhε -glin doo, 'bhεε- 'ka nu -a 'yaangole bhaaplenηya 'ε ma, 'bhii- -Waanbhaa' 'ka mu 'la 'siila-, 'bhεε- -e 'ka -gwa -za -yi; -zadō' mu -bebe 'pegee mεε gbalaan -bebe 'laa -o 'ka ba, 'bhεε- 'ka -bebe 'laa -o 'ke -bhlenηbe mu a -gbaa -lii mu 'le.

²⁷ 'Bhεε- 'duη-, bhaaplenη mu -za 'la kun 'bhii- -kwa maza, -Waanbhaa' 'bhεε- makwan- -yaa' pε 'le, 'kooko- -e -yraladō 'drunyan 'lεε- 'yi -zadō' mu 'ε ma. 'Bhε klegbeyā 'ε 'yi 'ezin- bhe, bhaaplenη mu -za 'la ye 'bhii- fanηankleyā maza, 'yee- -Waanbhaa' 'bhεε- makwan- -yaa' pε 'le, 'kooko- -e -yraladō 'drunyan 'lεε- 'yi fanηan- ma mεε mu 'ε ma.

²⁸ 'Drunyan 'lεε- 'yi mu 'ε -o pε mu 'la ye 'bhii- bhaama za mu, 'bhεε- 'ke -woo mavεε, 'bhε 'pegee 'ke 'mu 'laa -o -yre 'yi pε 'kedo- 'kpō 'le, -Waanbhaa' 'bhεε- pε mu 'ε makwan-; 'kooko- -o pε mu 'la -za kun 'egloole -e 'mu siε 'ke bhaama za mu 'ε 'le.

29 -E 'bhe □kla 'bhe klegbeya 'ε 'yi bhe, 'kooko-bhaaplɛŋ 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ 'bhe 'gbu mag-baandele 'yee- -Waanbhaa' -yre 'yi.

30 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu -le 'ka 'pegee Zesu Krisi □kpa'a do ma, 'bhεε- Krisi -kla -zadɔleya 'la da -Waanbhaa' ba 'bhe 'le. 'Yela- 'srɔyi, 'bhεε- -Waanbhaa' -kɔɔ 'lɛdɔɔla -a -yre 'yi, 'bhεε- -e -kɔɔ' □kpa'a 'edanɲa -yaa' pɛ 'le, 'bhe 'pegee -e -kɔɔ' tagbawoa.

31 'Bhɛla- -zayile, -a yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sewε 'ε 'yi dɔɔ: «'Ke mεε 'la zan -o -a zi 'bhii-ya 'gbu 'wasowo, 'bhe zan 'bhe 'wasowo Mεεzan Krisi kleza 'ε 'bhεε- 'yi.»

2

Pɔlu -o -Waanbhaa' a -Jan 'ε 'wo zii' gɔnε- 'la gbεen-

1 'Ŋ nεεnε- mu, 'ŋ gelawoa 'ka ba -Waanbhaa' a gaanyiza 'la tagaanle -yaa 'bhe ba janwole 'ka ni, 'naa klele -jan -gbenε -gbenε mu wolele 'ka ni 'bhii- 'sewɛdɔ mu -gbenε mu 'ε gbεen-, 'bhεε- 'naa 'a zrɔnlɛ 'ka 'ni 'bhii- 'mi a pɛ -zadɔleya 'ε gbilaan -yiya' 'ke 'bhe kan -waa' pɛ -zadɔleya 'ε ta.

2 -Amasrɔyi, 'ŋ 'yaa- 'ka 'plɛŋ- 'waati 'la ba, 'mi 'a □kpa'a dɔɔ 'naa -o 'ŋ 'nii- 'nale pɛ -bhεeke' do 'kpɔ dɔle ni, 'ke yaa 'e go Zesu Krisi dɔle ba, 'bhe 'pegee -a gbaanza 'ε *-yrigbεele 'ε ta 'bhe ba.

3 'Mi 'gbu 'yaa- 'ka 'plɛŋ- 'waati 'la ba, fangan- 'laa -yaa 'ŋ ta, 'bhεε- 'ŋ □yaa bεen 'zi -gbilaan 'ε 'kɔɔ.

4 'Mi 'an pɛ mεε mu daangbeya 'ε 'pegee 'ŋ 'yaa- Jan 'Nrɛle- 'la 'wo zii', 'naa -yaa 'mu kle 'zi 'ke

-janwole -gbene -gbene mu 'le 'bhii- bhaaplen a -zadoleya maza jan gbene-, 'duj- 'η Lii 'Wen 'ε 'bhe a -glooya' 'ε -zronna gbe 'ε 'kpen ma.

⁵ 'N 'bhe □kla, 'koko- 'kaa- 'kpaleya 'ε -Waanbhaa' 'yi 'ε 'bhe kli gbaanle laa kle bhaaplen mu a -zadoleya ta, 'duj- 'ke 'bhe kli gbaanle kle -Waanbhaa' a -glooya' 'ε 'bheε- ta.

-Waanbhaa' a -zadoleya

⁶ 'Bheε- 'duj-, 'woo- -janwo zii' -zadoleya 'la ba zayi' Zesu 'yi mu 'la 'yrebakaan gban 'mu -la ni. 'Bhe -zadoleya 'ε 'pegee 'drunyan 'leε- 'yi pe 'ε waa -o do, 'bheε- yaa da -glooya' mu 'la 'kpaale-o 'drunyan 'leε- 'yi mu 'ε ta 'mu ba. -Amasroyi 'bhe -glooya' mu 'ε 'mu -o 'ke 'sie pe 'le.

⁷ 'Duj- 'woo- -Waanbhaa' a pe -zadoleya 'ε 'bhe -la -janwo' zii', 'bhe -o 'ke gaanyiza 'le; 'bheε- -a gaanle -o 'drunyan 'yi mu 'ε ma. 'Sani- 'drunyan klele plen- -Waanbhaa' 'koo, -e -koo' 'letwa□ 'bheε- -zadoleya 'ε ba; 'koko- -e kle -kooa' pe 'tobholeya 'le -Waanbhaa' ba.

⁸ 'Drunyan 'leε- 'yi mee gbalaan mu 'ε 'kedo- 'kpo 'laa 'yee- -zadoleya 'leε- dle. 'Kee- 'kpa -wa do bi, waa -yaa nu a 'tole- 'ke -o Meezan 'tobhole 'ε gbaan -yrigbeele 'ε ta 'bheε- -wa de.

⁹ 'Duj- 'bhii- -a yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi gone- 'la gbene- doo:

«*Bhaaplen -yre 'laa -za mu 'la 'yele- -lido',
 'bhe 'pegee- bhaaplen laa -za mu 'la 'male- -a 'tron
 'le;
 'bheε- bhaaplen laa a 'kpeeledanle pe mu 'la ma,
 -Waanbhaa' -za so mee 'la zan mu ni, -e 'mu -la
 -letwa 'bhe pe mu 'ε ba.*»

10 'Bhεε- 'duŋ-, 'bhe -za mu 'la gaanle -yaa, -Waanbhaa' 'mu -zrɔnna -kɔɔ' mu -la ni -a Lii 'Wen 'ε 'le. Wlan 'ε ni, Lii 'Wen 'ε -e -za 'ε 'kpen 'yiglin- -a dɔ zayi'; 'ali- 'kee- ge 'kpale- -Waanbhaa' 'gbu a -za tagaanle mu 'ε 'kpen ta.

11 Mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa bhaaplen 'kpeejan- dɔ, 'ke yaa 'e go 'yee- bhaaplen 'gbu 'nii- 'ε ba. 'Bhe klegbeyaya do 'ε 'yi 'ezin- bhe, mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa -Waanbhaa' 'kpeejan- mu dɔ, 'ke yaa 'e go Lii 'Wen 'ε 'bhe do -kplen ba.

12 'Bhεε- 'duŋ-, -kɔɔ' mu Lii 'la 'srɔɔwoa-, 'bhe 'laa da 'drunyan 'lεε- 'bhe 'yi. 'Duŋ- 'bhe Lii 'ε -daa -Waanbhaa' -la ba. -E 'bhe Lii 'ε □naa -kɔɔ' mu ni, 'kooko- -e pε -lrele' mu 'la □naa -kɔɔ' ni, -kɔɔ' sɔ 'mu dɔle-.

13 'Waa -o 'bhe -jan 'ε 'wo zii' bhaaplen a -zadɔleya ma; 'duŋ- Lii 'Wen 'ε -yoo' daan 'zi 'kela 'le 'o 'bhεε- 'wo zii'. 'Bhe klegbeyaya 'ε 'yi, 'o -Waanbhaa' a wlan mu 'ε 'yipe- zii' 'yee- Lii 'Wen 'ε -yaa' -janwo' gbeyaya 'ε 'bhεε- zi.

14 'Duŋ- bhaaplen 'gbu dɔgbeyaya 'ε 'yi, 'ke -Waanbhaa' Lii 'Wen 'ε yaa -o -a -yi, yaa sɔ dɔle- wlan mu 'la da 'yee- Lii 'Wen ba 'mu □la. 'Bhe mu -o -a -yɾε 'yi 'ke -kwa maza mu 'le. 'Bhεε- yaa sɔ 'mu dɔle- -titi, -amasɾɔyi bhaaplen 'gbu 'laa sɔ 'mu dɔle- 'ke Lii 'Wen 'laa bhɔle -a ba.

15 'Ke Lii 'Wen 'ε -yoo mεε 'la zan 'yi, 'bhe zan 'ε sɔ -za mu 'ε 'kpen bagole, 'bhεε- -yoo dɔ. 'Bhεε- 'duŋ-, mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ 'bhe zan 'ε 'kitikanle.

16 -Amasɾɔyi, -a yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sεwε 'ε 'yi dɔɔ:

«-De 'gbu -le Mεεzan 'kpeejan- 'ε dɔ εε?

-De 'gbu -le so -a -liale' εε? 'Duj- Krisi 'kpeejan- 'ε
-yoo 'o mɔɔ 'gbu -la 'kpee.»

3

-Waanbhaa' a yewone mu kleza

¹ 'Ŋ neɛɛɛ- mu, 'η -ja -Waanbhaa' a -jan 'ε
'wole- 'ka ba ye 'waati 'la ba, 'naa 'ka 'kunle- 'bhii-
-Waanbhaa' a Lii 'Weη 'ε -yoo mεε 'la zan mu
'yi. Drɔɔn' 'mi -janwoa 'ka ni 'ke 'η 'ka kun 'bhii-
'drunyan 'lεε- 'yi mu 'la 'taawo- -o 'gbu zru maza
ta. 'Kpaleya Krisi 'yi a pε zi 'ε ta, 'η 'ka □kwan
'bhii- -ne 'yientenne mu gbεen-.

² 'Ŋ -janwoa 'ka ni wogbeya 'la 'yi, -e -kla
'bhii- 'η -yɔn -la -naa 'ka ni 'bhii- -o -yɔn na -ne
'yientenne mu ni gone- 'la gbεen-. -Amasroyi 'ke
'η 'yaa- pεbhle -glɔɔ na 'ka ni, 'bhe 'laa -yaa nu
'sɔle- 'ka 'kpee. 'Ali- -zɔn -li, 'ka 'laa so pεbhle
-glɔɔ 'bhlele -titi, -amasroyi 'ka -o 'taawo zii' 'ka
'gbu a bhaaplen zru maza ta 'bhii- 'drunyan 'lεε-
'yi mεε mu 'ε gbεen-.

³ Wlan 'ε ni, zran 'pegee sra mu -o 'ka 'plen-
'Bhe klegbeya 'ε ma, 'kaa- zɔn 'zi 'bhii- 'ka -o
'taawo zii' 'ka 'gbu zru maza mu -la ta, 'bheε- 'ka
'kpen 'pegee 'drunyan 'lεε- 'yi mu 'ε 'ka -o do.

⁴ 'Ke 'ka 'plen- mεε do 'a □pia dɔɔ: «'Mi -o Pɔlu
-la zi». 'Bheε- 'ke mεε 'bheεke do 'a □pia 'ezin-
dɔɔ: «'Mi -o Apolosi -la zi». 'Ka 'laa- zɔn 'zi 'bhe
'yi 'bhii- 'ka mu 'pegee 'drunyan 'lεε- 'yi mu 'ε 'ka
'taawogbeya 'ε 'bhe -o do εε?

⁵ Wlan 'gbu 'ε ni, Apolosi -o 'ke -mela -le εε?
'Bheε- Pɔlu -o 'ke -mela -le εε? 'O mɔɔ -o 'ke
-Waanbhaa' a yewone mu drɔɔn -la -le, 'bheε- 'o

moo -la 'sroyi 'ka □swa 'ka 'kpale Zesu 'yi, 'bhεε- Mεεzan 'senj yεke- 'la □naa 'o 'kpen do do ni 'o 'bhεε- wlata yewoa□.

⁶ 'Mi 'an pε yewole 'ε □kla 'bhii- 'mi -yri diinj 'ε □swa, 'bhεε- Apolosi -yi □klaa -a ta; 'bhεε- -Waanbhaa' -le 'a □kla 'bhεε- -e gbaandia-.

⁷ 'Bhε klegbeya 'ε 'yi, mεε 'la zan -yri diinj 'ε □swa, 'bhε 'pegee mεε 'la zan -yi □klaa -a ta, 'mu mεε ple 'ε waa -o 'ke -za 'kedo- 'kpo 'le; 'fope -Waanbhaa' 'la 'bhε 'a □kla 'bhεε- -e gbaandia-, 'bhε -le -za 'kpen 'win 'le.

⁸ 'Bhε ya 'ε 'yi bhe, mεε 'la zan -yri diinj 'ε □swa, 'bhε 'pegee mεε 'la zan -yi □klaa -a ta, 'mu mεε ple 'ε 'kpen -o do. 'Bhεε- -o 'kpen do do ye yεke- 'la □woa, -Waanbhaa' nu 'bhεε- wlata -trɔn 'nale- -o ni.

⁹ -Amasroyi, 'o moo -o 'ke -Waanbhaa' a yewoyɔɔn mu -la -le, 'ka mu -le 'bhii- -Waanbhaa' a gba 'ε 'le.

'Bhεε- 'ka -o 'ezin- 'bhii- -Waanbhaa' a 'fε 'bhεε- 'le.

¹⁰ -Waanbhaa' -lileya 'ε ma -e 'mi □gbaa -yaa' 'senj yεke- 'la ba, 'mi 'fεgwle- 'ε zibwa- 'bhii- 'fεdɔ- mi kplankplan do gbεen-. 'Bhε blaen, 'ke mεε -bhεεke' do 'nule 'fεgwle- dɔle 'bhε ta. 'Dun- yoo 'bhii- mɔkpen' 'e 'yrekpa 'mu a pε 'fεgwle- dɔgbeya 'ε ba.

¹¹ Wlan 'ε ni, 'fεgwle- 'la 'bhε zibɔle -o, 'bhε -le 'ke Zesu Krisi 'le. 'Bhεε- mεε -bhεεke' 'laa sɔ 'fεgwle- -bhεεke' zibɔle 'ezin-.

¹² 'Ke mεε 'ke zan 'fεgwle- -dwa 'bhε 'fε gaan 'ε ta, 'ke -ya -kla 'ke -can 'le oo, 'kee- □kla 'ke -goli' 'pu 'le oo, 'kee- □kla vle -nε 'lrele- -za -glɔɔ mu 'le

oo, 'kee- □kla 'ke -yri -glɔɔ 'le oo, 'bhɛɛ- 'kee- -kla -gaa 'le.

13 -Kɔɔ' 'kpen do do 'woye- 'ɛ 'lregbɛya 'ɛ ta nu 'pɔwɛɛ- kpataakpa 'pɛɛlii- 'kitikan yi 'ɛ 'le. 'Bhɛ yi 'ɛ 'le, -kɔɔ' 'kpen 'woye- 'ɛ -yoo ye -glɔɔn 'la 'le, 'tɛ 'ɛ nu 'bhɛ zɔnɛ.

14 'Ke mɛɛ 'la zan 'fɛgwɛ- -dwa 'yee- 'fɛ gaan 'ɛ ta, 'bhɛɛ 'ke 'tɛ 'ɛ yaa 'bhɛ 'kpaciɛɛ; 'bhɛ zan nu 'bhɛ 'woye- 'ɛ ma -trɔn 'srɔɔwɔɛ.

15 'Dun- 'ke mɛɛ 'la zan 'fɛgwɛ- -dwa 'yee- 'fɛ gaan 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'ke 'tɛ 'ɛ -ya -kpaciɛɛ; 'bhɛ zan laa nu 'bhɛ 'woye- 'ɛ ma -trɔn 'srɔɔwɔɛ. 'Bhɛ zan nu goɛ -za -yi, 'dun- -e nu klɛɛ 'bhii- -e □mia 'tɛ 'yi.

16 'Ka 'laa 'yaango 'bhii- 'ka mu 'gbu -le -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ 'le, 'bhɛɛ- -a Lii 'Wɛn 'ɛ -yoo 'ka 'yi ɛɛ?

17 'Ke mɛɛ 'la zan -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ 'trɪndwa- 'ke -ya siɛ, -Waanbhaa' nu 'bhɛ zan 'ɛ 'siɛɛ- 'ezin-. -Amasɔyi -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ -yoo 'wɛn, 'ka mu 'gbu -o 'bhɛɛ- 'le 'ezin-.

18 Mɛɛ 'kɛdɔ- 'kpɔ 'laa 'bhɛ 'gbu 'yinilɛ. 'Ke mɛɛ 'la zan 'gbu 'kpee ma, -yoo 'ke -zadɔ' mi 'le 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'ɛ 'yɛ 'yi, 'bhɛ zan 'bhɛ 'gbu klɛ 'bhii- mɛɛ 'la zan nɔgblo laa -o 'bhɛ ta, 'kooko- -e -Waanbhaa' a pɛ -zadɔɛya -zeze 'gbu 'ɛ 'bhɛ 'srɔɔwɔ-.

19 -Amasɔyi, 'drunyan 'yi mu a -zadɔɛya 'ɛ 'bhɛ -o 'ke 'truu- maza 'le -Waanbhaa' -yɛ 'yi. 'Bhɛɛ- wlan 'gbu 'ɛ ni, -a yɔɔndɛɛ -o -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ 'yi dɔɔ: «-Waanbhaa' 'drunyan 'lɛɛ- 'yi -zadɔ' mu 'ɛ kun -o 'gbu a -dawli' ma bhee 'ɛ 'yi.»

20 'Bhεε- -Waanbhaa' a 'Sεwε -ya □pia 'ezin-
doo: «-Waanbhaa' 'drunyan 'lεε- 'yi -zadɔ' mu 'ε
'kpen 'kpeejan- dɔ, 'bhεε- -ya 'yaango- 'bhii- -o
'kpeejan- mu 'ε -woo 'ke bhaama za 'le.»

21 'Bhε ya 'ε 'yi, 'η nεεnε- mu, 'bhεla- -zay-
ile bhe, mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa 'bhε -baale' 'bhε
'tanyɔɔn bhaaplen mu 'yi. -Amasrɔyi 'kaa- pε -le
pε 'kpen 'le.

22 'Mi Pɔlu oo, Apɔlɔsi oo, Pieri oo, 'drunyan
oo, bole -yρε ma oo, gale oo, -zɔn pε mu oo, -kɔɔ'
'lεε pε mu oo, 'kaa- pε -le 'mu 'kpen 'le.

23 'Duη- 'ka mu 'gbu -o 'ke Kriɔi a pε 'le, 'bhεε-
Kriɔi -o 'ke -Waanbhaa' a pε 'le.

4

*Zesu Kriɔi 'winɔwo mu 'ε 'woye- 'pegee -o ta
-yρεn*

1 'N nεεnε- mu, -ka 'o 'kun 'bhii- Kriɔi a yewonε
mu, 'bhεε- -o woye -le 'ke -Waanbhaa' a gaanyiza
mu 'ε 'mu -la wolele.

2 'Bhε 'yi 'tε, ye 'ε gbεkpale -o mεε 'la zan mu
'kɔɔ, -o -za 'la kleyρε glin 'bhε zan mu 'ε 'kɔɔ 'bhε
-le dɔɔ 'ke -o 'bhε ye 'ε wo, 'bhεε- 'ke -o blɔɔle kle
'bhε ma.

3 'Ke -yoo 'mi 'an pε 'le, 'ke 'ka mu 'mi 'kitikaan
oo, 'ke bhaaplen -bhεεke' mu 'mi 'kitikaan oo,
'bhε 'laa -za 'kedo- 'kpɔ kle 'mi ni. 'Mi 'duη- laa
sɔ 'η 'gbu 'kitikanle 'an yewogbeya 'ε 'yi.

4 -Amasrɔyi, 'η 'nii- 'ε 'bhε 'laa -o -la 'zi 'η 'gbu
ta -za 'yɔɔ 'kedo- 'kpɔ 'yi. 'Duη- 'naa sɔ a pele-
'bhε 'yi dɔɔ 'naa -za 'yɔɔ- 'kedo- 'kpɔ klele -titi;
-amasrɔyi Mεεzan -Waanbhaa' do -kplen -le 'mi
'kitikan.

5 'Bhela- -zayile, 'ka 'laa mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'kitikanɛ -Waanbhaa' 'kitikan yi 'la -dwa 'bhɛ 'lɛɛ. -Ka Mɛɛzan Zesu Krisi 'nu yi 'ɛ magbɛn. 'Kee-nwa, pɛ 'tɔle- pɛ, 'ke 'bhɛ gaanle -o -gblo 'ɛ 'yi, -e nu 'bhɛ 'kɛn tapwɛɛ kpataakpa 'pɛɛlii-; 'bhɛɛ- -e nu bhaaplɛɲ mu 'kpeejan- gaanle mu 'ɛ tapwɛɛ. 'Ke 'bhɛ □kla 'tɛ, 'bhɛ yi 'ɛ 'le, -za 'la 'bhɛ -o 'ke 'tɔbhɔ maza 'le -kɔɔ' 'kɛn do do nu 'bhɛ 'srɔɔwɔlɛ -Waanbhaa' 'kɔɔ.

6 'Mi 'an pɛ -jan 'ɛ □sia 'mi 'gbu 'pegee Apolosi -la ma 'ka mu daan zayi'. 'Nj 'bhɛ □kla, 'kooko- 'ka -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhɛ 'yi jan 'ɛ daan dɔɔ: «'Kɛla 'bhɛ yɔɔndɛle -o -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi, 'ka 'laa 'kanɛ- 'bhɛ ta». 'Ka mu 'ezin-, 'ka 'kedo- 'kpɔ 'laa 'bhɛ 'gbu magbaandɛɛ 'ke -ya pɛ dɔɔ -yoo mɛɛ do zita, 'bhɛɛ- -a zibɔle -o -a do ma.

7 -Amasrɔyi, -dele gblaanya -naa 'e ni 'e -vin mu 'ɛ ta ɛɛ? -Mɛle 'e 'kɔɔ 'ke -Waanbhaa' laa 'bhɛ 'nalɛ- 'e ni ɛɛ? 'Bhɛɛ- 'ke -Waanbhaa' -le 'a □naa 'e ni, -mɛla ma 'bhɛɛ- 'yoo- 'e 'gbu 'wasowo zii' 'bhii- 'yee- 'laa 'bhɛ 'nalɛ- 'e ni ɛɛ?

8 'E! 'Nj nɛɛnɛ- mu, 'ka mu kpɛdwa- gban 'dɛ! 'Ka □kla gban pɛzan mu 'le 'dɛ! 'Bhɛɛ- 'ka □kla -bhɛngbɛ mu 'le, 'duɲ- 'o mɔɔ laa klɛɛ 'ke -bhɛngbɛ mu 'le. 'Ke 'ka 'yaa- klɛ bi -bhɛngbɛ mu 'le kpataakpa, 'o mɔɔ 'ezin- 'o 'pegee 'ka mu 'yaa- nu klɛɛ 'ke -bhɛngbɛ mu 'le 'o 'pegee 'ka mu 'le.

9 -Amasrɔyi, -yoo 'mi ni 'bhii- -Waanbhaa' 'o mɔɔ Zesu a *winbɔwo mu 'ɛ □kla mɔkɛn' -zanta' mu -la -le: -yoo 'bhii- -woo' □kpaɛ 'ɛdanma 'o dɛza -la 'kaama- mɔkɛn' 'yɛ ma. -Amasrɔyi, 'o □kla 'ke -glinpɛ' mu -la -le 'drunyan 'ɛ 'yi -mlɛkɛ'

mu 'pegee bhaaplen mu 'ε 'kpen 'koo.

¹⁰ 'O □kla 'bhii- -kwanii' mu Zesu Krisi 'to 'ε -zayi'; 'duŋ- 'ka mu □kla 'ke -zadɔ' mu 'le 'ka mu 'pegee Krisi a 'kpaledomaya 'ε 'yi. 'O mɔɔ □kla 'ke fanŋan- klezan mu 'le; 'bhεε- 'duŋ-, 'ka mu □kla 'ke fanŋan- mεε mu 'le. Mεε mu -o 'ka mu -lɛdɔ' 'zi -a ma, 'duŋ- -woo 'o mɔɔ mavεε- 'zi.

¹¹ 'Ali- 'kee- nu 'tenlε- -zɔn ma, 'woo- -yrenbhle' zii' gbɔn 'pegee -yi 'mi -lɔ 'koo; -baape' -lrele' mu laa -o 'o 'koo; -woo' tafe' zii', 'bhεε- 'woo- 'kaan- zii' yɛkpen- □nɔɔ.

¹² 'Woo 'gbu 'trɛbhɔ zii' yewolele 'o 'gbu 'koo. -Woo' -zwanwo', 'duŋ- 'o mεε mu 'dumawo; -o -yrenkpa' 'o ta, 'duŋ- 'o 'bhε -yren mu 'ε 'yikun-.

¹³ 'Ali- 'ke -woo' 'to 'siela-, 'wa zikpa -o ni 'ke 'o zru -dɔɔ 'le. 'O □kla 'bhii- 'drunyan 'yi 'klele mu 'le, 'bhεε- 'woo- 'bhii- mɔkpen' gaan -la pε mu 'le, 'ali- 'ke 'bhε nu 'tenlε- -zɔn ma.

¹⁴ 'N nεεnε- mu, 'naa -o 'sεwε 'lεε- 'kpa zii' 'ka ni -yraladɔ zayi' 'ka ma; 'duŋ- 'η 'yoo- 'ka daan 'zi -za 'le 'bhii- 'η 'nε mu 'la -za sɔ 'η ni 'egbenεle.

¹⁵ 'Ali- 'ke mεε 'waa vu -o 'ka daan 'zi 'taawolele Krisi a zi 'ε ta, 'ka dε -o do 'kpɔ -a ma. Wlan 'ε ni, 'mi 'la 'mi -Jan 'Nrاله- 'ε □woa 'ka ni, 'bhεε- 'ka 'ka 'gbu □naa Krisi ni, 'mi -le □kla 'ka dε 'le Zesu Krisi a zi 'ε ta.

¹⁶ 'Bhε ya 'ε 'yi, 'mi -o -sromabɔ 'zi 'ka ni dɔɔ 'mi -o 'taawo zii' gɔnε- 'la gbεen- Krisi -a zi 'ε ta, -ka 'ka 'kpa 'η ma 'bhεε- gbεen-.

¹⁷ 'Bhεla- -zayile, 'mi -o Timote 'winbɔ- 'zi 'ka ba ye, 'yele- 'η 'nε 'la -za sɔ 'η ni 'bhε 'le, 'bhεε- 'ye -la zru -o do 'η ni Mεεzan a ye 'ε 'yi. 'Mi 'taawogbeyaya 'ε -yoo gɔnε- 'la gbεen- Zesu Krisi a pε zi 'ε ta,

'e nu 'bhe dɔle 'ka 'kpee. 'Mi 'bheε- 'taawogbeya -glɔɔn 'ε daan yɛkpen- □nɔɔ Zesu 'yi mu -le 'tole- -le 'mu ni.

¹⁸ 'Ka 'plen- mεε mu 'ε 'ke mu 'kpee ma 'naa -yaa nu nule 'pwεle- 'ka ta, 'bhela- -zayile -woo 'gbu magbaandia.

¹⁹ 'Duŋ- 'ke Mεεzan -dwa -a -la, -a -vinbwa sa 'bheε- 'η ge 'ka ba ye. 'Ke 'bhe □kla, 'woo- mεε mu 'la -woo 'gbu magbaandε, 'naa nu -o -liijan' -gbεnε -gbεnε mu do -kplεn 'malε-, 'bheε- 'duŋ-, -o fanŋan- sɔ -za yεkε- 'la klele ta 'η nu 'bhe 'yele- 'ezin-.

²⁰ -Amasɔyi -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya 'ε -a -dan' 'laa 'ke -janwole droŋ 'le; 'duŋ- 'bhe -o 'ke -o -Waanbhaa' a -glɔɔya' 'la ye bhaaplεŋ mu 'taawogbeya 'ε ma 'bheε- 'le.

²¹ 'Bheε- 'ka -o -a -de 'gbu -la zi εε? 'Kaa- zi 'bhii- 'η ge 'ka ba ye 'ka zita zɔn gbanbhle do 'le 'η 'kɔɔ taa- 'mi ge 'ka ba ye 'ke 'soniya 'pegee zru -dɔɔya' 'le 'η 'kpee εε?

KORENTI ZESU 'YI MU 'ε 'TAAWOGBEYA

5

-Za 'yɔɔ- mu 'la 'yaa- Korenti Zesu 'yi mu -leɔo' 'ε 'plen-

¹ 'N nεεnε- mu, mεε mu -o -a pe 'zi yɛkpen- □nɔɔ dɔɔ 'ka ba mu 'ε 'ke mu -yanbhɔɔya kle. 'Bheε- -waa' pε -yanbhɔɔya 'ε 'bhe -o 'eyɔɔle, 'ali- waa sɔ 'bhe -glɔɔn 'yele mεε 'la zan mu laa -Waanbhaa' dɔ 'mu ba. 'Wa □maa dɔɔ 'ka do 'bhe 'gbu dε na 'ε □kla 'ke -a na 'le.

² 'Bhε trala 'ezin-, 'ka 'pale- -o 'ke 'gbu gblaanya 'le -Waanbhaa' a pε zi 'ε ta. 'Ka ta -yaa sɔ -lrwale' bi 'bhε -za 'ε 'yi. 'Bhεε- mεε 'la zan 'bhε -Setran' maza 'ε □kla, 'ka 'yaa- sɔ bi 'bhε zan 'ε -gbinle' 'ka 'plen-.

³ 'Mi 'gbu 'laa -o 'ka 'plen- ye 'η 'gbu 'fle 'yi, 'duη- 'η 'yoo- 'ka -din 'η 'kpeeledanle 'ε 'yi. 'Mεε 'la zan 'bhε -Setran' maza 'ε □kla, 'mi -kpan -balaa' gban 'bhε zan 'ε ta, 'bhii- 'η 'yaa- 'ka 'plen-.

⁴ 'Ke 'ka □klaa 'eke- ba 'waati 'la ba Mεεzan Zesu 'tɔ 'ε 'yi, 'bhεε- 'ke 'mi □kla 'ka ba 'η 'kpeeledanle 'ε 'yi, 'bhε 'pegee Mεεzan Zesu a -glooya' 'ε 'le;

⁵ -ka 'bhε mεε -gloon 'ε 'kpa -Setran' 'kɔɔ, 'kooko- 'ali- 'ke -Setran' -a 'fle 'ε 'siela- oo, -e sɔ gole- -za 'yi Mεεzan Zesu 'nu yi 'ε 'le. *

⁶ 'Zoo 'laa -o 'ka zi 'dε 'ke 'ka 'ka 'gbu mag- baande 'bhε -za -gloon 'ε 'yi! 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- 'ke 'ka -za 'yɔɔ- sanε- □twa 'ka 'plen-, -e 'ka 'kpen 'sie 'bhii- 'bluu -pεε 'wlen 'seke sanε- 'bluu -pεε 'ε 'kpen wlen gɔnε- 'la gbεen- bhe εε?

⁷ -Ka -za 'yɔɔ- 'ε go 'ka 'plen-, -yoo 'bhii- 'bluu -pεε 'wlen 'seke gwe; -ka 'bhε kle 'kooko- 'ka sɔ klele- 'wen. 'Ke 'ka 'bhε □kla, 'ka nu klele 'bhii- 'bluu -pεε drεε 'la 'ke 'bluu -pεε 'wlen 'seke laa -o 'bhε ba -titi 'bhε gbεen-. -Amasroyi Krisi -le □kla 'bhii- -kɔɔa' pε Paki 'feti 'ε ta 'sraka go -bhlaa

* **5:5 5.5** Zesu 'yi mu -lwa mu 'ε ba 'ke -o -yaa mεε do gbin -o plen- -za 'yɔɔ- klele ma, -o -yaa pe dɔɔ -o 'bhε zan 'ε gbekpaa-Setran' kɔɔ. 'Bhε zan 'ε -gbinza' 'ε -o plen-, 'bhε 'win 'yaa- dɔɔ 'ke -zadɔwεε dɔ 'bhε zan 'ε ma, 'bhεε- -e ploɔ 'bhε -za 'yɔɔ- 'ε ma 'ke -ya zru niina- -Waanbhaa' ba.

gwlen bhlonε- 'ε 'le, 'bhεε- -e -gaa -koo' mu -laa' -za 'yoo- ma.

⁸ 'Bhela- -zayile, -koo' -kooa' pe 'feti 'ε kle, 'duη- -koo' 'laa 'bhε kleε 'ke 'bluu 'la -o 'bhε -peε 'ε 'wlenna- 'ke 'seke gwe 'ε 'le. 'Bhε 'seke gwe 'ε 'bhε -le 'ke -yooa' 'pegee -yanbhooa maza mu 'le. 'Bhεε- 'duη-, -koo' 'yee- 'feti 'ε kle 'ke 'bluu 'la 'ke 'seke 'laa -o 'bhε -peε 'ε ba 'bhεε- 'le: 'bhε 'bluu 'ε 'bhε -le -koo' zru wlan 'pegee -koo' 'kpee 'fleele- 'le.

⁹ 'N 'letre □lwa 'la □kpaā 'ka ni, 'mi 'a □pia 'ka ni 'bhε 'yi doo 'ka 'pegee -yanbhooyade mu laa 'taawole 'eke- zi 'tanji.

¹⁰ 'Duη- 'naa 'pele- doo 'ka 'laa 'ka 'mabeεnle 'drunyan 'yi -yanbhooyade mu 'ε 'kpen -din. 'Bhεε- 'naa- -yaa -we 'zi 'ezin- 'ke -goli' 'flen zan mu 'pegee -faannii' mu 'le, 'bhε 'pegee yogba mu. 'Kee- kle bi 'bhii- 'η 'yaa- -we 'zi 'ke 'bhε mεε mu 'ε 'kpen 'le, 'ka 'yaa- nu gole 'drunyan 'ε 'gbu 'yi.

¹¹ 'N 'yaa- 'kela 'pele 'bhε -le -yaa doo 'ke mεε 'la zan 'a pe -a 'gbu ma doo -yoo 'ke Zesu 'yi mi 'le, 'bhεε- 'ke -yoo -za 'yoo- mu 'lεε- kle 'zi: -yanbhooa oo, -goli' 'flen oo, yogbale oo, mεε -zwanwole oo, -wεεn dele oo 'bhεε- -faan. 'Ka 'pegee 'bhε zan laa pebhlele 'eke- ta -titi.

¹² 'Bhεε- mεε 'la zan mu laa -o kpa -Waanbhaa' 'yi, 'mi 'an pe woye laa 'ke 'mu 'kitikanle 'le. -Waanbhaa' -le nu 'bhε zan mu 'ε 'kitikanle. 'Duη- Zesu 'yi mu 'la 'mu -o 'kaa- 'klankeba 'ε 'yi, 'ka so 'mu -laa' -za 'yoo- mu 'kitikanle.

¹³ Mεε 'la zan mu 'kpale- laa -o -Waanbhaa' 'yi, -Waanbhaa' 'gbu -le nu 'bhε zan mu 'ε 'kitikanle.

-A yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sewε 'ε 'yi dɔɔ: «-Ka mεε 'yɔɔ- 'ε go 'ka 'plenj-.»

6

Zesu 'yi mu geza 'eke- 'le -klu ta 'bhe 'laa -o 'ke -za 'lrele- 'le

¹ 'Ke -za do -o 'ka do 'pegee 'bhe nεεnε- do 'plenj-, -mele -kla 'bhεε- waa ge 'bhe -za 'ε 'yrebagole -Waanbhaa' a mεε 'wenj mu 'ε ba; 'bhεε- -o ge mεε 'la zan mu laa -Waanbhaa' dɔ 'mu -la ba εε?

² 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' a mεε 'wenj mu 'ε -o nu 'drunyan 'yi mεε mu 'ε 'kitikanle εε? 'Bhεε- 'ke 'ka mu -le nu 'drunyan 'lεε- 'yi mεε mu 'ε 'kitikanle, -mela ma 'bhεε- 'ka 'laa sɔ 'kaa- -za sanε- mu 'ε 'yrebagole 'ka 'gbu 'plenj- εε?

³ 'Bhεε- 'ka 'laa 'yaango- 'ezin- 'bhii- -kɔɔ' mu nu -mlεkε' mu 'ε 'kitikanle εε? 'Bhεε- -mela ma 'ke -za 'ke □wlaa 'ka 'plenj- 'trε ta -gε, 'ka 'laa sɔ 'bhe -za 'ε 'yrebagole 'ka 'plenj- εε?

⁴ 'Bhεε- 'duj-, 'ke -za do -wlaa 'ka 'plenj-, mεε 'la zan mu laa -o Zesu 'yi mu -lɛdo' 'ε ba, -mela ma 'ka mu -la si 'kaa- -za 'ε 'kitikan mu 'le εε?

⁵ 'Mi pe dɔɔ 'bhe -o 'ke -yraladɔ maza 'le 'ka mu 'gbu ma. 'Bhe bhla 'ε ba, -o sɔ -zadɔ' mi do -srɔɔwole 'ka plenj 'ke 'bhe sɔ 'bhe -za 'ε 'yrebagole 'ka nεεnε- 'ε 'pegee 'bhe nεεnε- 'bhεεke do 'ε 'plenj-.

⁶ 'E! -Za 'lrele- laa 'bhe 'le 'dε! 'Ke Zesu 'yi mi do ge -a nεεnε- Zesu 'yi -bhεεke' do 'le -klu ta mεε 'la zan mu laa -Waanbhaa' dɔ 'mu ba.

⁷ 'Ke -za -wlaa 'ka 'plenj-, 'bhεε- 'ke 'bhe -ja klεε 'ke -klu ta geza 'le; 'kaa zrɔn 'bhe ma 'bhii- 'ka

'laa -o 'taawo zii' 'bhii- Zesu 'yi mu 'taawogbeya 'ε gbεεn-. -Mela ma 'ka 'laa so -lebiile maza -yren 'yikunle εε? 'Bhεε- -mela ma 'ka 'laa to 'ke -o 'ka 'koope- mu 'ε 'kpen si 'fenfen 'ka 'koo εε?

⁸ 'Bhεε- droon', 'ka mu 'gbu -le -lebiile maza kle, 'bhεε- 'ka mεε mu 'koope- mu 'ε si 'fenfen; 'duη- 'ka 'bhε kle 'ka nεεnε- Zesu 'yi mu -la ni.

⁹ 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- mεε 'la zan mu -lebiile maza mu kle, 'mu laa nu gele -Waanbhaa' a -bhlengbeya -wa 'ε ta εε? 'Ka 'laa 'ka 'gbu 'yinile: mεε 'joo 'yoo- mu oo, yogba mu oo, -yanbhooyade mu oo, 'gwlaan- mu 'la -woo 'tanyoon 'gwlaan- kle -o na 'le oo,

¹⁰ -faannii' mu oo, mεε 'koo -gloo mu oo, -wεende' mu oo, mεε -zwanwo' mu 'pegee mεε 'la zan mu balaa' mεε mu ta 'bhεε- -o 'mu 'koope- mu 'ε si fanjan- ma. 'Bhε zan mu 'ε do 'kpo 'laa nu gele -Waanbhaa' a -bhlengbeya -wa 'ε ta -titi.

¹¹ 'Ka 'ke 'yaa- 'bhεε mεε -gloon mu 'ε 'le 'elwale -so. 'Duη- -zon, Zesu 'kaa- -za 'yoo- mu 'ε □fia 'ke -a yiεn 'le, 'bhεε- -Waanbhaa' 'ka □kpaa 'edanma -yaa' pe mεε 'wenη mu 'le. -E 'ka □kla mεε -ledoole mu 'le -a -yre 'yi Mεεzan Zesu Krisi 'to 'ε 'yi, 'bhε 'pegee Lii 'Wenη 'ε 'le.

*Zesu 'yi mu 'fle 'ε -yoo 'ke *Lii 'Wenη 'ε 'yaayre- 'le*

¹² 'Ka 'ke mu 'a pe doo: «-Za 'kpensee kle 'sen 'o ni». 'Duη- 'mi pe doo -za 'kpen 'laa -o 'elrele bhaaplenη ma. 'Mi so -a pele- 'ezin- doo: «-Za 'kpensee kle 'sen -o 'η 'ni bi». 'Duη- 'naa nu a 'tole- 'ke 'η kle pe 'kedo- 'kpo a lu 'le.

13 MEE 'ke mu 'a pe 'ezin- dɔɔ: «O pɛbhle mu □kla mɛɛ vi -la 'kaama-, 'bhɛɛ- -o vi □kla pɛbhle -la 'kaama-». Wlan -le 'bhɛ 'le, 'duŋ- -Waanbhaa' nu 'woo- pɛ plɛ 'ɛ 'kpen 'siɛɛ-. Waa bhaaplɛŋ 'flɛ 'ɛ klɛɛ -yanbhooɔya klɛɛ 'kaama. MEE 'flɛ 'ɛ -yoo 'ke MEEzan -Waanbhaa' a pɛ -la -le, 'bhɛɛ- 'yee-MEEzan -Waanbhaa' -le 'a zan 'le.

14 'Yee- -Waanbhaa' 'la MEEzan Zesu -bwela gale ba, -e nu -koo' mu bwelɛ 'ezin- gale ba -yaa' -glɔɔla 'ɛ 'le.

15 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- 'ka 'flɛ mu 'ɛ 'wole- 'ke Krisi 'flɛ 'ɛ dɔpɛ mu 'le ɛɛ? 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'ŋ sɔ Krisi 'flɛ 'ɛ dɔpɛ mu 'ɛ 'sile 'bhɛɛ- 'ŋ 'mu klɛ 'ke gwɛn -glin -le do dɔpɛ mu 'le ɛɛ?

16 'Bhɛ 'laa sɔ klɛɛ- -titi! 'Bhɛɛ- 'ka 'laa 'yaango- 'ezin- 'bhii- 'ke mɛɛ 'la zan 'pegee gwɛn -glin le do -kpaa do ma, -o mɛɛ plɛ klɛ 'flɛ do 'kpɔ -la -le ɛɛ? -Amasɔyi -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi dɔɔ: «'Woo- mɛɛ plɛ 'ɛ -o nu klɛɛ mɛɛ 'flɛ do 'kpɔ 'le.»

17 'Bhɛɛ- 'duŋ-, 'ke mɛɛ 'la zan 'pegee MEEzan -Waanbhaa' 'kpale- -o do ma, 'bhɛ zan 'ɛ 'pegee MEEzan -Waanbhaa' 'kpeeledan gbɛya 'ɛ klɛ do 'kpɔ.

18 -Kaa klɛ gbɛ 'ɛ 'kpen ma 'ke 'ka ploɔ -yanbhooɔya maza ma! Bhaaplɛŋ -za 'yoo- -glɔɔn 'bhɛɛke mu 'la klɛ, 'bhɛ mu -o bhaaplɛŋ 'flɛ 'ɛ -goma'. 'Duŋ- 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -a 'gbu □naa -yanbhooɔya klɛɛ ni, 'bhɛ zan 'ɛ -e -za 'yoo- -la klɛ 'zi -a 'gbu 'flɛ 'ɛ ni 'bhɛɛ gbɛɛn- bhɛ.

19 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- 'ka 'flɛ 'ɛ 'bhɛ -le 'ke Lii 'Wɛŋ 'ɛ yaayrɛ 'ɛ 'le ɛɛ? 'Yee- Lii 'Wɛŋ 'la -yoo

'ka 'yi; 'bhεε- -Waanbhaa' -le 'a □naa 'ka ni. 'Kaa-
pe laa 'ka 'gbu 'le.

²⁰ -Amasroyi -Waanbhaa' 'ka tagbawoa
'egbenεle, Zesu gale 'ε ma. 'Bhεla- -zayile, -ka
-Waanbhaa' -lεdɔ' -a ma 'ka 'fle 'ε 'le.

PƆLU -O KORENTI ZESU 'YI MU 'E WAA -JAN MU 'E ZIKPA' ZII'

7

*Pɔlu -jan 'la □woa gwlenna yaaza 'ε ba zayi'
(Matie 19.3-12)*

¹ 'Ka -za 'la 'yilrɔkpaa 'η ma 'kaa- 'sεwe 'ε 'yi, 'η
'yoo- zan 'bhεε- 'mabɔle 'ka ni -gε. 'Mi 'kpee ma,
'ke 'gwlaan- do laa le 'silε-, 'bhε -o 'ke -za 'lrele-
'le.

² 'Duŋ-, 'kooko- 'ke -yanbhɔɔya maza laa kle 'ka
'plen-, 'bhε mabhaabhɔ 'ke 'gwlaan- 'kpen do do
le si; 'bhεε- 'ke le 'kpen do do yalaa' gwlenna.

³ 'Bhε ya 'ε 'yi, le -nɔɔ kleza -o 'kela 'le, -e 'bhε
kle -a na ni; 'bhεε- le 'ε 'bhε kleza -o 'kela 'le, 'bhε
'bhε kle 'bhε □nɔɔ 'ε ni.

⁴ -Amasroyi le 'ε 'gbu a pe laa 'ke -a 'gbu 'fle 'ε
'le, -a -nɔɔ -la pe -le 'bhε 'le. 'Bhε klegbeya do 'ε
'yi, le -nɔɔ 'ε 'bhε a pe laa 'ke 'bhε 'gbu 'fle 'ε 'le,
-a na -laa' pe -le 'ke 'bhε 'le.

⁵ 'Ka 'laa 'ka -banɔle 'eke- 'yi, 'fɔke 'ka mεε
ple 'a □kpaa do ma dɔɔ 'ka -o 'waati sa klele- 'ka
'seriwole 'le -Waanbhaa' ni. 'Duŋ- 'bhε blaana, -ka
nu bo 'eke- 'yi, 'kooko-, 'ke 'ka gbε laa sɔ 'ka 'gbu
'yikunle ta, -Setran' 'laa nu 'ka 'lεkanle, 'bhεε- 'ka
balaa' -za 'yɔɔ- 'yi.

⁶ 'N 'bhε -jan 'ε 'wo zii' 'ka ni 'ka 'liale- drɔŋ -la
-le, 'naa 'pele- 'ka 'taawo 'bhε zi kpanma.

⁷ 'Ke -yoo 'an pe 'le, 'mi -o -a zi 'bhii- mōkpen' bo -o -gbaakōō' 'le 'bhii- 'mi bogbeya 'ε gbεεn-. 'Dun- kōō' 'kpen do do 'senj do -la -srōōwoa -Waanbhaa' 'kōō: -e -za 'ε do kle 'senj □naa mεε do ni, 'bhεε- -e -za 'bhεεke do kle 'senj □naa mεε -bhεεke' do ni.

⁸ 'Nj so -jan yεke- 'la 'wole -gbaakōō' mu 'pegee glaanle mu 'ε ni 'bhε -le -ge dōō: 'Ke -o bo -o do -kplεn 'le 'bhii- 'mi bogbeya 'ε gbεεn-, 'bhε -o 'ke -za 'lrele- 'le.

⁹ 'Dun- 'ke -wa □ya 'bhii- waa so -o 'gbu 'yikunle, 'bhε bhla 'ε ba, -o le 'pegee gwlen 'si. -Amasrōyi le 'sile- 'pegee yaale gwlenna 'bhε mabhaabhō -gbakōōya ta, 'kee bo -a -lrō 'papa 'ε 'le 'e ma.

¹⁰ 'Nj 'yoo zan -jan 'lεε- 'bhεε- 'wole- le zan mu 'pegee gwlenna le mu ni ('bhε -jan 'ε 'bhε 'laa -o da 'zi 'mi 'gbu ba; Mεεzan -la wojan -le 'bhε 'le), 'bhε -jan 'ε 'bhε -le dōō: 'Ke le 'la 'bhε yaale -o gwlenna, 'bhε 'laa gole 'bhε □nōō 'ε 'kōō.

¹¹ 'Ke gwlenna le 'la 'bhε -gwa 'bhε □nōō 'ε 'kōō, 'bhε le 'ε 'bhε 'laa yaale gwlen -bhεεke' pla; 'kebhlaale, -o 'pegee -a -nōō -benjo' do ma, 'bhεε- -e nu gbε drεεwo yaale 'bhε 'kōō. 'Bhεε- 'dun-, 'gwlaan- 'ε 'bhε 'laa 'ploole- 'bhε 'na ma 'ezin-.

¹² 'Bhεε- 'η so 'kela 'wole mεε -vin mu 'ε ni ('bhε -jan 'ε da 'zi 'mi 'gbu -la ba, 'naa 'pele- dōō Mεεzan -le 'bhε □kpaā 'mi 'lii) 'bhε -jan 'ε 'bhε -le dōō: 'Ke Zesu 'yi mi 'gwlaan- do na laa -o Zesu 'yi, 'dun- 'ke -a na 'ε -dwa -a -la 'kaa 'bhε -o bole- -a 'kōō, yaa 'ploole- 'bhε ma -titi.

¹³ 'Bhε klegbeya do 'ε 'yi, 'ke Zesu 'yi le do -nōō 'laa -o 'ke Zesu 'yi mi 'le, 'bhεε- 'ke 'bhε □nōō 'ε

-dwa -a -la dɔɔ 'bhe le 'ε bo -a 'kɔɔ, 'bhe Zesu 'yi le 'ε yaa gole -a -nɔɔ 'kɔɔ.

14 -Amasɔyi le □nɔɔ 'la 'bhe 'laa -o Zesu 'yi, -o 'pegee -a na 'kpale- 'la -yoo do ma, -a -bɛɛnle' -o -Waanbhaa' -din -a na 'ε -zayi'. 'Bhɛɛ- le 'la 'bhe 'laa -o Zesu 'yi, 'bhe 'pegee 'bhe □nɔɔ 'kpale- 'la -yoo do ma, 'bhe -bɛɛnle' -o -Waanbhaa' -din 'bhe □nɔɔ 'ε -zayi'. 'Kebhlaale, -o -nɛ mu 'ε 'mu 'laa -yaa nu klɛɛ -Waanbhaa' a pɛ 'le, 'bhɛɛ- 'duɲ-, -o yape mu 'ε do -o 'ke -Waanbhaa' a pɛ 'la 'le bhe, 'woo- mu 'ezin-, -woo 'ke -Waanbhaa' a pɛ 'le.

15 'Duɲ- 'kee- □kla le 'ε 'bhɛɛ- 'le oo, 'kee- □kla -a -nɔɔ 'ε 'bhɛɛ- 'le oo, 'ke 'bhe 'laa -o Zesu 'yi, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe -o -a zi 'bhii- -e gwɛnna yaale 'ε 'kan, -wa 'to -ya 'kan. 'Ke -ya □kla 'bhe gbɛɛn- bhe, 'kee- □kla Zesu 'yi mi -nɔɔ 'ε 'bhɛɛ- 'le oo, 'kee- □kla Zesu 'yi mi le 'ε 'bhɛɛ- 'le oo, 'bhe bhɛ laa klɛ -li -a ma gwɛnna yaaza 'ε 'kɔɔ; -amasɔyi -Waanbhaa' -kɔɔ' 'siila- 'ke -kɔɔ' bo yilabla -la -yi.

16 Wlan 'ε ni, 'bhi Zesu 'yi le, 'yaa 'yaango 'bhii- 'e □nɔɔ sɔ 'sii Zesu dole- 'bhi -la -zayi' εε? 'Bhɛɛ- 'bhi Zesu 'yi mi 'gwlaan-, 'yaa 'yaango- 'bhii- 'e 'na sɔ 'sii Zesu dole- 'bhi -la -zayi' εε?

'Taawogbeya 'la sɔ -Waanbhaa' ni

17 'Duɲ-, Mɛɛzan -Waanbhaa' 'ka 'kpen do do -gbaa 'senj yɛkɛ- 'la ba, 'bhe 'pegee -e 'ka 'siila- 'waati 'la ba dɔɔ 'ka klɛ -yaa' pɛ 'le, 'ka 'kpen do do -yaa gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, -ka bo 'bhe bogbeya do 'kpɔ 'ε 'yi 'te. 'Ke 'ɲ -ja Zesu 'yi mu -lɛdo' 'oo -lɛdo' 'la ba, 'ɲ -o daan 'bhɛɛ- -jan do 'kpɔ 'ε 'le.

18 'Ke -Waanbhaa' mɛɛ do -siila 'ke -a wlale -o 'klɛɛn 'yi, 'bhe zan 'ε bo 'bhe bogbeya 'ε 'yi. 'Duɲ-,

'ke -Waanbhaa' mεε 'la zan -siila 'ke yaa wlale -li 'kleen 'yi, 'bhe zan 'ε yaa pele dɔɔ -e wlale- 'kleen 'yi.

¹⁹ 'Kee- □wlaa 'kleen 'yi oo, 'ke 'yaa wlale 'kleen 'yi oo, 'bhe 'laa -za 'ke kle. 'Kela 'bhe -o -a -yi 'egloole, 'bhe -le 'kee -Waanbhaa' a 'tonj mu 'ε 'klosikun.

²⁰ -Waanbhaa' 'ka 'kpen do do 'siila- 'ka 'yaa-bogbeya 'la 'yi, -ka bo 'bheε- bogbeya 'ε 'yi 'te.

²¹ 'Ke -Waanbhaa' 'e 'siila- 'ke 'yoo- 'ke lu 'le, 'yaa 'bhe 'ngamiwolε. 'Dun- 'ke 'bhe 'senj -o 'e ni 'kee so klele- □klo 'le, 'bhe kle.

²² 'Ke Mεεzan mεε 'la zan -siila 'ke 'bhe zan -o 'ke lu 'le 'bhe bhla 'ε ba, 'bhe zan □kla □klo 'le, 'bheε- -yoo Mεεzan a pe 'le. 'Bhe klegbeya do 'kpɔ 'ε 'yi, 'ke Krisi mεε 'la zan -siila 'ke -yoo 'ke □klo 'le; 'bhe zan 'ε □kla 'ke Mεεzan a pe lu 'le.

²³ -Waanbhaa' 'ka tagbawoa 'ebebele, 'bhela-zayile, 'ka 'laa klele bhaaplenj 'kedo- 'kpɔ a lu 'le.

²⁴ 'Nj nεεnε- mu, -Waanbhaa' 'ka 'kpen do do -siila bogbeya 'la 'yi, -ka bo 'bheε- bogbeya 'ε do 'kpɔ 'ε 'yi.

-Gbaakɔɔ' mu 'pegee glaanle mu a -za

²⁵ Mεε 'la zan mu laa le 'silε- -li 'bhe 'pegee mεε 'la zan mu laa yaale -li gwlenna, 'mi so 'kela 'pele 'mu ni, 'naa 'pele- dɔɔ Mεεzan -Waanbhaa' -le -jan -kpaa 'η 'lii -o ni; 'dun- 'η 'yoo- 'η 'gbu 'kpeejan- -la wo 'zi 'ka ni. 'Dun- Mεεzan -Waanbhaa' klelawoa 'ewlanle 'mi ma, -yoo 'ke -za 'le 'ke 'ka 'ka kpa 'mi 'wojan- 'ε 'yi.

²⁶ -Zon 'waati 'ε klelawoa 'egloole bhe, 'η zi jan 'ε 'bhe -le -gε: 'kela 'bhe -o 'mi 'yre 'yi -za 'lrele-

'le 'bhe -le dɔɔ mɔkpen' bo 'mu 'gbu bogbeya 'e 'yi.

²⁷ 'Ke le -o 'e 'kɔɔ, 'yaa 'ploole- 'e 'na 'e ma. 'Bhe- 'duɔ-, 'ke 'yaa le 'sile- -li, 'yaa 'pele- dɔɔ 'e le 'sile.

²⁸ 'Duɔ- 'kee le □sia, 'yaa -za 'yɔɔ- klele 'bhe 'le. 'Bhe- 'ke -gblane do yalaa' gwlenna, 'bhe 'laa -za 'yɔɔ- klele 'bhe 'le 'ezin-. 'Bhe- 'duɔ-, mɛɛ 'la zan mu le 'pegee gwlen si, 'trebho -o 'mu ma. 'Bhe- 'ɲ 'yoo -a zi 'bhii- 'bhe 'trebho mu 'e 'kan 'ka ma 'egboonle.

²⁹ 'N nɛɛɛ- mu, 'mi so 'kɛla 'pele 'ka ni, 'bhe -le dɔɔ 'drunyan 'yan bhla 'e □bhwa -wa -din. 'Bhe- 'kee- san -zɔn ma, 'ke le mu -o 'gwlaan- mu 'la 'kɔɔ, 'mu bo 'bhii- le laa -o 'mu 'kɔɔ.

³⁰ 'Bhe- 'ke mɛɛ 'la zan mu -o wisi' zii', 'mu bo 'bhii- 'mu wleyisriwole laa -o. 'Ke mɛɛ 'la zan mu -o zrukpa' 'yi, 'mu bo 'bhii- 'mu zrukpaale laa -o. 'Bhe- mɛɛ 'la zan mu pe mu lɔ, 'mu 'a kle 'bhii- pe 'kɛdo- 'kpɔ 'laa -o 'mu 'kɔɔ.

³¹ Mɛɛ 'la zan mu -o 'drunyan 'yi -trɔn mu 'e -glin 'zi, waa -o 'kpale- 'bhe -trɔn mu 'e ma. -Amasɔyi 'drunyan 'pegee -a -yi pe mu 'e 'kpen -o 'ke 'kanpe- 'le.

³² 'Mi 'gbu -o -a zi bi 'bhii- 'ka 'laa pe 'kɛdo- 'kpɔ 'ɲgamiwole. 'Ke le laa -o mɛɛ 'la zan 'kɔɔ, 'bhe zan 'bhe 'nii- 'e 'wla Mɛɛzan -Waanbhaa' a pe -za mu 'e 'bhe mu -la -yi; 'bhe- -ya 'gbu 'sɔ yre glin Mɛɛzan -Waanbhaa' ni.

³³ 'Duɔ- 'ke le -o mɛɛ 'la zan 'kɔɔ, 'bhe zan 'bhe 'nii- 'e 'wla 'drunyan ta za mu -la -yi. -Ya 'gbu 'sɔ yre glin -a na ni.

34 'Bhε klegbeya 'ε 'yi, -a nii- 'ε 'yiciεnle -o pε ple -la plen-: -a na 'pegee -Waanbhaa'. 'Bhε klegbeya do 'kpɔ 'ε 'yi 'ezin-, 'ke -gblanε 'la 'bhε 'laa yaale -li gwlenna, 'bhε 'bhε 'nii- 'ε wla Meezan -Waanbhaa' a -za mu -la -yi. -Ya zi 'bhii- -e kle -Waanbhaa' a pε 'le -a nii- 'pegee -a 'fle 'ε 'kpen 'le. 'Duŋ-, 'ke le 'la 'bhε 'yaale- -o gwlenna, 'bhε 'bhε 'nii- 'ε wla 'drunyan ta za mu -la -yi; 'bhεε-ya 'gbu 'sɔ yrε glin -a -nɔɔ 'ε 'bhεε- ni.

35 'N' 'yoo- -jan 'la 'wo zii' bhe, 'bhε -o 'ka 'gbu 'nrayiza -la -le, 'duŋ- 'naa- -o -jan bhee bɔ yrε -glin 'zi 'ka 'lεε. 'Mi 'gbu -o -a zi 'bhii- 'taawogbeya 'la 'bhε lele, 'ka 'bhεε- 'si, 'bhεε- 'ka blɔle kle Meezan -Waanbhaa' ma 'ka zru 'ε 'kpen 'le.

36 'Ke □zwan do dɔle -o -gbla do zi, 'bhεε- 'ke 'bhε le 'ε 'lrɔ -o dε 'zi 'egloole; 'bhεε- 'ke -ya □ya 'ke yaa 'bhε 'silε- -a na 'le, -e nu -za 'yɔɔ- -la klele 'bhε gbεen- bhe, 'mi pe dɔɔ -woo 'eke- 'si 'bhii- -a -lrɔ -o -a ma gɔnε- 'la gbεen-. -Za 'yɔɔ- laa 'bhε 'le 'ke -ya bhεle 'ε □sia -a na 'le.

37 'Duŋ-, 'ke □zwan do 'a □kpa a -a 'gbu 'kpee -a nii- 'ε 'kpen 'le dɔɔ yaa -o le 'sile, 'bhεε- 'ke waa 'bhε 'wlalε- -a zi, 'bhεε- 'ke 'bhε -daa -a 'gbu ba dɔɔ -ya 'gbu zru maza 'ε 'yikunle. 'Ke 'yaa- -a bhεle 'ε 'silε- -a na 'le; -e -za 'lrele- -la -kla 'bhε 'le bhe.

38 'Bhε ya 'ε 'yi, 'ke mεε 'la zan 'bhε 'gbu 'bhεle- 'ε □sia 'ke -a na 'le, -e -za 'lrele- -la □kla 'bhε 'le bhe. 'Duŋ- 'ke mεε 'la zan laa -a 'bhεle- 'ε 'silε- -a na 'le, 'bhε kleza 'ε mabhaabhɔ 'kela 'bhε 'bhε 'bhεle- 'ε □sia 'bhε 'na 'le 'bhε a pε 'ε ta.

39 Le 'tole- le, 'ke -a -nɔɔ 'laa gale -li, 'ke -waa' gwlenna yaaza laa 'kanle- -li 'yee- 'pegee -a -nɔɔ

'plen-. 'Dun- 'ke -a -nɔɔ 'ε -gaa, 'ke yaale -swa -a ni 'gwlaan- -bhεeke' 'kɔɔ, -e 'bhεε- klε; 'dun- -e yala- Zesu 'yi mi -la 'kɔɔ.

⁴⁰ 'Bhεε- 'dun-, 'ke 'bhε le 'ε yaa yaale gwlen -bhεeke' pla, -a zrukpaale nu klεε 'egbenεle 'ke 'bhε kan -a yaale ma gwlen -bhεeke' pla ta. 'Mi 'gbu -la zi jan -le 'bhε -jan 'ε 'le bhe; 'dun- 'mi 'gbu 'kpeejan- 'ε -yoo 'bhii- -Waanbhaa' Lii 'Wen 'ε zru maza 'ε gbεen-.

8

Yogba wi bhleza

¹ 'N nεεnε- mu, -kɔɔ' zan yogba wi mu bhleza 'ε 'bhεε- ba janwole -gε. 'Kaa pe dɔɔ: «-zayaangole -o 'o 'kɔɔ». 'Dun-, 'bhε -zayaangoleya -glɔɔn 'ε 'bhε -le 'a klε 'zi 'bhεε- 'ka -o 'ka 'gbu magbaandε 'zi, 'bhεε- 'dun-, 'soniya 'ε 'bhε -le fangandɔ mεε a 'kpaleya 'ε ta.

² 'Ke mεε 'la zan 'a pe -a 'gbu 'kpee dɔɔ -e -zayaango, 'ali- -zɔn, 'bhε zan a -zayaangoleya 'ε 'bhε 'le 'laa 'palε- -li.

³ 'Dun-, 'ke -Waanbhaa' -za sɔ mεε 'la zan ni, -Waanbhaa' 'bhε zan 'ε dɔ.

⁴ 'Ka 'η 'lrɔkpaa yogba wi mu bhleza 'la ba -zayi' dɔɔ 'ke -kɔɔ' sɔ -o bhlele- taa- 'ke -kɔɔ' 'laa sɔ -o bhlele-. 'Wa 'yaango- 'bhii- yo laa -o 'ke -za 'kedo- 'kpɔ 'le 'drunyan 'lεε- 'yi. 'Wa 'yaango- 'ezin- 'bhii- -Waanbhaa' -o do 'kpɔ.

⁵ Mεε 'ke mu -Waanbhaa' 'tɔkpa- lafle' 'yi pε mu 'pegee 'trε ta pε mu ma. Wlan 'gbu 'ε ni, 'bhε zan mu 'kpee ma, <-waanbhaa'> -bebe -o, 'bhε 'pegee <mεεzan> -bebe -o 'trε ta 'pegee lafle' 'yi.

6 'Dun- 'o mɔɔ 'kpee ma, -Waanbhaa' -zeze 'gbu 'ε 'bhe -o do 'kpɔ: 'bhe -Waanbhaa' 'ε 'bhe -le 'ke -kɔɔ' De 'le. 'Ye- pe 'kpen □kla, 'bheε- -kɔɔ' -o -kɔɔ' 'yre ma 'yela- ni. 'Bheε- Meezan -o do 'kpɔ, 'bhe -le 'ke Zesu Krisi 'le. Pe 'kpen □kla 'bhe -la -glooya' 'yi, 'bheε- -kɔɔ' -o -kɔɔ' 'yre ma 'bhe -la 'srɔyi.

7 'Dun- mɔkpen' 'laa 'bhe wlan 'ε dɔ. Mee 'ke mu □mwa yo mu gbale zi 'ke 'bhe nu 'tenle- -zon ma, 'bheε- -o wi mu 'la go yo mu 'ε ni 'sraka 'le, -o 'mu bhle. Waa -o 'egloole -o 'gbu 'nii- 'ε 'yi bhe, -woo 'gbu 'kpee 'ε 'trinɔ- 'bhe yogba wi mu 'ε 'bhlele- 'le.

8 'Bheε- 'dun-, 'wa 'yaango- 'ezin- 'bhii- pɛbhle laa sɔ 'o 'mabɛnle -Waanbhaa' -din. 'Ke 'waa yogba wi mu bhlele, 'bhe 'laa -za 'ke kle; 'bheε- 'ke 'woo- □bhla, 'waa nu -za 'kedo- 'kpɔ 'srɔwɔle 'bhe ma.

9 'Dun-, 'bhe -za mu 'ε 'yi, -ka 'ka 'yɛkpa 'ka 'gbu ba 'elrele. 'Ka 'laa 'tolε- 'bheε- mee 'la zan mu laa -o 'egloole 'mu a 'kpaleya 'ε 'yi, 'kaa- mapɔnleya 'ε kle 'bhe zan mu 'ε baa- pe 'le -za 'yɔɔ- 'yi.

10 -Amasrɔyi, 'bhi 'la 'bhi 'bhe -za mu 'ε dɔ, 'ke mee 'la zan laa -o 'egloole 'bhe a 'kpaleya 'ε 'yi, 'bheε- 'ke 'bhe 'e □ya pɛbhle yre nɔɔ- yogba 'fε 'ε □la; yaa nu 'zoo 'nalε- -a 'gbu ni 'kee- yogba wi mu bhle εε?

11 'Ke 'bhe □kla 'bhe gbɛen- bhe, Krisi -gaa mee 'la zan ni, 'yaa- -zayaangoleya 'ε yaa nu klele 'bhe zan 'ε 'ni pe 'le εε?

12 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, 'e -za 'yɔɔ- -la □kla 'e nɛɛnε- mu 'ε ni bhe, 'yoo- yakla- 'ε 'yaanmiwoza

-la □kla 'bhe gbɛɛn- bhe, -amasɔyi waa -o 'egloole waa 'kpaleya 'ɛ 'yi. 'Bhɛɛ- 'ezin- 'e -za 'yoo- -la -kla Kriɛ ni 'bhe gbɛɛn- bhe.

¹³ 'Bhɛla- -zayile, 'ke pɛbhle do -la -zayi' 'bhɛɛ- 'mi 'ŋ nɛɛɛ- do baa- 'zi -za 'yoo- 'yi, 'naa nu wi bhleɛ 'ezin- -titi; 'kooko- 'naa nu kleɛ 'ŋ nɛɛɛ- 'ɛ baa- pɛ 'le -za 'yoo- 'yi.

9

Zesu 'winɔwo mu 'ɛ -waa' ye 'ɛ ma -trɔn

¹ 'Ŋ nɛɛɛ- mu, 'ka 'kpee ma 'ŋ bole laa -o 'ŋ 'gbu ma ɛɛ? 'Naa- -o 'ke Zesu a 'winɔwo mi 'le ɛɛ? 'Naa -kɔɔa' Mɛɛzan Zesu 'yele- kpataakpa ɛɛ? 'Ka mu 'gbu -le 'laa -o 'mi ye 'la □woa Mɛɛzan Kriɛ ni, 'bhe ma -trɔn 'ɛ 'le ɛɛ?

² 'Ali- 'ke mɛɛ 'ke mu laa -o dole- -a -la 'ke -o 'mi kun 'bhii- Kriɛ a 'winɔwo mu 'ɛ do, 'ka mu 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'mi -o 'ke 'bhe 'le kpataakpa. -Amasɔyi 'ka -o 'ke Zesu 'yi mu 'la 'le bhe 'bhe -le 'a zɔn mɛɛ mu ni 'bhii- 'mi -o 'ke Kriɛ a winɔwo mi 'le.

³ Mɛɛ 'la zan mu 'mi 'tɔ 'yoo- pe 'zi, 'mi 'ŋ 'gbu ta gwledan 'bhe zan mu ba gɔɛ- 'lɛɛ- 'bhɛɛ- gbɛɛn-.

⁴ 'Mi -o 'bhe zan mu 'ɛ 'lɔkpale doo: 'Woo- ye 'la 'wo zii' Kriɛ ni, 'bhe 'seŋ 'laa -o 'o ni 'ke 'woo bhlepɛ 'pegee 'o mi -yi 'srɔwo- 'bhe ye 'ɛ ma ɛɛ?

⁵ 'Bhɛɛ- 'bhe 'seŋ 'laa -o bi 'o ni 'ke 'woo nɛɛɛ- Zesu 'yi le 'ke si 'o na 'le, 'bhɛɛ- 'bhe ge 'o zi 'bhii- Zesu a 'winɔwo mu -vin mu 'ɛ 'pegee Mɛɛzan Zesu nɛɛɛ- mu 'ɛ, 'bhɛɛ- Pɛri mu 'a kle gɔɛ- 'la gbɛɛn- bhe ɛɛ?

6 Taa- 'mi 'pegee Banabasi, 'o mɔɔ do -kplɛn 'kɔɔ -le yewo, 'bhɛɛ- 'waa 'o 'gbu 'lɛɔ- pɛ -srɔɔwo 'bhɛ ma ɛɛ?

7 -Srwase' mi 'ɛ -dele -gɔli' siɛ 'bhɛ 'gbu ta ɛɛ? 'Bhɛɛ- -dele pɛbhɛ ɔɔ 'bhɛɛ- yaa 'bhɛ bhaa bhle ɛɛ? 'Bhɛɛ- -de 'gbu -le dri -lɛdo' balaa', 'bhɛɛ- yaa 'bhɛ dri -yɔn 'yi 'ɛ 'ke mi ɛɛ?

8 'Mi -jan mu 'la □woa bhe, waa da bhaaplɛn mu a 'sinii ta za mu 'te ba. 'Duŋ- -o da *Moizi a 'toŋ mu 'ɛ ba 'ezin-.

9 Wlan 'ɛ ni, Moizi -Waanbhaa' a 'toŋ 'lɛɛ- yɔɔndia- dɔɔ: «'Ke dri 'ɛ -yoo pɛbhɛ mu 'ɛ 'taan 'zi -a gaan -la bhla 'la ba, 'yaa 'lii 'ɛ 'yrelɛ-.» 'Bhɛ klegbɛya 'ɛ 'yi, 'o sɔ -a pele dɔɔ -Waanbhaa' -o dri mu yiɛnkan' zii' ɛɛ?

10 Taa- yaa 'bhɛ -jan -glɔɔn 'ɛ 'wolɛ- -kɔɔ' mu -la ba zayi' bhe ɛɛ? Wlan 'gbu 'ɛ ni, -o 'bhɛ -jan 'la bhe 'bhɛ yɔɔndia- -kɔɔ' mu -la ni, -amasrɔyi, 'ke mɛɛ 'la zan -o gba 'kpa zii', 'bhɛ 'yri bole -o -a ta 'bhii- -e nu pɛ -srɔɔwolɛ 'bhɛ gba 'ɛ 'yi. 'Bhɛ klegbɛya do 'ɛ 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan -o pɛbhɛ 'saan zii', 'bhɛ 'yri bole -o -a ta 'bhii- 'bhɛ dɔ nu klɛɛ pɛbhɛ 'ɛ ba 'ezin-.

11 'O -Waanbhaa' a -jan 'la □woa 'ka ni, -e -kla 'bhii- 'o *Lii 'Wɛŋ 'ɛ klɛza -lrelɛ' mu -la □bwa 'ka 'yi 'bhii- -o pɛbhɛ mu ɔɔ gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'trɛ 'yi. 'Bhɛɛ- 'ke 'o 'ka 'kɔɔpɛ- mu 'ke 'srɔɔwoa□ 'o 'lɛɔ- pɛ 'le, 'bhɛ -o 'ke -za 'lrɔgole 'le ɛɛ?

12 'Ke mɛɛ 'ke mu sɔ 'ka 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'srɔɔwole, 'bhɛ 'sɛŋ 'laa -o bi 'o mɔɔ ni 'ke 'o 'ka 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'ke 'srɔɔwo- ɛɛ? 'Duŋ- 'o mɔɔ 'gbu -le 'laa -yaa sɔ bi 'bhɛ pɛ mu 'ɛ 'srɔɔwole 'ka 'kɔɔ 'bhɛ zan mu -lɛɛ 'elwale 'pɛ ɛɛ? 'Duŋ- 'waa 'bhɛ klɛɛ.

'Bhεε- droon' 'o -yren 'kpen 'yikwan□, 'kooko-
'waa -za 'kedo- kle 'ke 'bhe kle Krisi a -Jan 'Nrale-
'ε 'lebhulape 'le.

13 'Ka 'gbu 'a 'yaando- 'bhii- mee 'la zan mu
yewo -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεε 'ε □la, -woo
'gbu 'bhle pεbhle -srōowo' 'bhεε- 'fε 'ε □la yewole
'ε ma. 'Bhεε- mee 'la zan mu 'sraka mu 'ε kpa
'srakagoyre 'ε □noo 'bhe zan mu do -o 'woo-
'sraka gope mu 'ε ba.

14 'Bhe klegbeyā do 'ε 'yi, Meezan -Waanbhaa'
'a 'ledulaa doo 'ke mee 'la zan mu -o -Jan 'Nrale- 'ε
'wo zii', 'mu 'mu 'gbu 'lebo- pe mu -srōowo' 'yee-
-Jan 'Nrale- wole 'ε ma.

15 'Duη- 'mi -Jan 'Nrale- 'la □woa 'ka ni, 'naa pe
'kedo- 'kpo 'kunyre- -glinle' 'ka 'koo. 'Bhεε- 'naa
-o 'letre 'leε- de 'zi 'ka ni, pe 'ke 'srōowo zayi' 'ka
'koo. -Amasroyi 'mi -Jan 'Nrale- 'ε 'wolawoa 'ka ni
'ke 'naa pe 'kedo- 'kpo kun 'ka 'koo 'bhe ma, 'bhe
-za 'ε 'bhe -o 'mi -baaza' 'le. 'Bhεε- 'ke 'η -gaa 'bhe
so 'η ni 'ke 'bhe kan 'ke -o 'yee- 'η -baaza' 'ε -gwa
'η 'yi 'bhe ta. 'Bhεε- 'duη-, mee 'kedo- 'kpo 'laa so
'yee- 'η 'gbu -baaza' 'ε gole- 'mi 'yi.

16 -Jan 'Nrale- 'ε 'wole- 'ε, 'naa -o 'bhe kle 'zi
'η 'gbu mazron zayi'. -Amasroyi -Waanbhaa' -le
'η □kla -a wo mi 'le kpanma. 'Bhεε- 'ke 'naa 'a
'wole-, 'η ta -yren!

17 'Kee- kle bi 'bhii- 'η -dwa 'yee- ye 'ε 'wole- -la
'η 'gbu 'win ta, 'η 'yaa- nu 'bhe ma -tron 'srōowole.
'Duη- 'naa -a kle 'zi 'η 'gbu 'win ta, 'η 'yoo- -a kle
'zi -Waanbhaa' -la ni, 'bhεε- 'yele 'a gbekpaa- 'mi
'koo.

18 'Ke -yoo 'bhe gbεen- bhe, 'mi a pe -tron -o
-a ma 'ke -mela -le εε? 'N zrukpaale 'la -yoo 'ke

'η 'yoo- 'yee- -Jan 'Nrale- 'ε 'wo zii' mεε mu ni bhaama 'ke 'naa pε 'kedo- 'kpɔ kun -o 'kɔɔ, 'bhe -le 'ke 'mi a pε -trɔn 'ε 'le.

¹⁹ 'Naa -o mεε 'kedo- 'kpɔ a lu 'le. 'Mi 'η 'gbu □kla 'ke mɔkpen' a yewonε 'le, 'kooko- 'η gbεsɔ mεε -bebe klεle- ta 'ke Zesu 'yi mu 'le.

²⁰ 'Ke 'η 'yoo- Zuufu mu plen-, 'mi 'η 'gbu klε 'bhii- Zuufu mi do gbεen-, 'kooko- 'η sɔ -o klεle 'ke Zesu 'yi mu 'le. Mεε 'la zan mu 'taawo Moizi a pε 'tonj mu 'ε ta, 'ke 'η 'yoo- 'bhe zan mu 'ε plen-, 'mi 'η 'gbu klε 'bhii- 'bhe zan mu 'ε gbεen-; 'kooko- 'η sɔ -o klεle- 'ke Zesu 'yi mu 'le. 'Dun- wlan 'gbu 'ε ni, 'naa- -o 'taawo zii' Moizi a pε 'tonj mu 'ε 'yi jan mu 'ε 'mu ta.

²¹ 'Bhe klegbeyā do 'ε 'yi, 'ke 'η 'yoo- mεε 'la zan mu laa Moizi a pε 'tonj mu 'ε dɔ 'mu 'plen-, 'mi 'η 'gbu klε 'bhii- 'bhe zan mu 'ε gbεen-; 'kooko- 'η sɔ -o klεle- 'ke Zesu 'yi mu 'le. Waa pele dɔɔ 'naa -Waanbhaa' a 'tonj mu 'ε 'klosikun; -amasrɔyi, 'mi 'gbu -o 'taawo zii' Krisi a pε 'tonj mu 'ε 'mu -la ta.

²² Mεε 'la zan mu laa -o 'egloole -o 'kpaleya 'ε 'yi, 'mi 'η 'gbu klε 'bhii- 'bhe zan mu 'ε gbεen-; 'kooko- 'η sɔ -o klεle 'ke Zesu 'yi mu 'le. 'Bhe 'yi bhe, 'ke mεε mu -o dɔgbeyā 'la gbεen-, 'mi 'η 'gbu klε 'bhεε- gbεen-, 'kooko- 'kee- -kla gɔnε- 'oo gɔnε- 'la gbεen-, 'η sɔ -o 'ke mu gole- -za 'yi.

²³ 'Mi 'bhe -za mu 'ε 'kpen klε 'zi -Jan 'Nrale- 'ε 'bhεε- -zayi', 'kooko- 'η sɔ -a ma 'duma mu 'ε 'ke 'srɔɔwole.

²⁴ 'Ka 'gbu 'laa 'yaango- 'bhii- blasan- mu 'ε blasan- -kpan 'ε ta, -o 'kpen blasan zaabolele. 'Dun- -o bā mεε do 'kpɔ -le -blasanle ma -jara 'ε 'srɔɔwo- εε? 'Ka mu 'gbu 'ezin-, -ka dɔ 'egloole

'kaa- 'kpaleya zi 'ε ta 'bhii- bla zaabo mu 'ε gbεεn-; 'kooko- 'ka 'so 'bhe ma -trɔn 'srɔwole.

²⁵ 'Duŋ- blasan- mu 'ε, 'ke -woo daan 'zi blasanle ma 'waati 'la ba, -o 'trɛbhɔ 'ε 'kpen -gloɔn kpa -o 'gbu ta. 'Duŋ- -o 'bhe kle -jara 'la 'srɔwo zayi' 'bhii- 'bhe ma -sra 'le, 'bhe 'la 'bhe 'laa -o 'ke -mɔpɛ' 'le bhe. 'Bhεε- 'duŋ-, -kɔɔ' mu -kɔɔa' pɛ 'ε kle -sra 'la 'bhe 'srɔwo zayi', 'bhe -o 'ke -mɔpɛ' 'le yikpensee ta.

²⁶ 'Bhɛla- -zayile, 'η 'yoo- blasan- 'zi; 'duŋ- 'η 'yɾɛ gbaanle -o 'an blasanle 'ε 'leyanyɾɛ do 'kpɔ 'ε 'bhεε- ta. 'Naa -o 'an pɛ ye 'ε 'wo zii' 'bhii- gbɛkpun- gwledan mi 'la -ya gbɛkpun- mu 'ε blin 'zi -ploo zi bhaama.

²⁷ 'Bhεε- drɔɔn', 'mi 'η 'gbu 'kun zii' 'egloole, 'bhεε- 'naa 'η 'gbu 'flɛ 'ε zru maza kle; 'kooko- -a -leyan' bhla 'ε zi, 'mi 'la 'mi -Jan 'Nrɛle- 'ε □woa mεε mu ni, -Waanbhaa' laa nu 'mi gole blasan- mu 'la -jara 'ε 'srɔwoa- 'mu ba.

10

Izraeli mu 'ε 'taawogbeya -kpe 'ε ta

¹ 'Ŋ nɛɛɛ- mu, -za 'la □tian -kɔɔ' -gbɔɔ mu 'ε ma -kpe 'ε ta Moizi a pɛ 'waati 'ε ba, 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'η 'bhe do 'ka 'kpee. -Waanbhaa' lafle' -gblɛn do -dwa -o 'kpen trala laanima, 'ke -yoo -o 'kan zi 'ε zrɔn -o ni 'bhe 'le. -Ya □kla 'bhεε- -o 'kpen weyi- 'tɛn 'ε takaan- 'taawolele -yɾɛntɾɛ' -kpaa 'ε ta.

² -E -kla 'bhii- -woo 'kpen 'wiɪŋfia□ 'bhe weyi- 'ε 'pegee lafle' -gblɛn 'ε 'yi, -o 'kpen 'pegee Moizi a 'kpaledomaya 'ε 'yi.

3 -Waanbhaa' -o 'kpen -leɓwa 'ke pebhle -gloon do 'kpo -la -le 'ke 'bhe da lafle 'yi, 'bheε- -o 'kpen 'bhe □bhla.

4 -Waanbhaa' -yi 'la □naa -o ni, -o 'kpen 'bheε- □mia. Wlan 'ε ni, 'bhe -yi 'ε 'yaa- da tɔ ngblo do 'kpo -la -yi vle -saa 'ε □la, 'bhe vle -saa 'ε □la tɔ ngblo 'ε 'yaa- da -Waanbhaa' -la ba. 'Bheε- 'bhe 'yaa- ge 'zi -o zi yrekpen- □nɔɔ. 'Bhe vle -saa 'ε- 'yaa- 'ke Krisi 'tɔomasie -la -le.

5 'Ali- 'bhe -za 'wlan mu 'ε 'kpen klele blaana -Waanbhaa' 'kɔɔ -o ni, 'o -gbɔɔ mu 'ε -bebe 'laa -Waanbhaa' zru maza klele. 'Bhela- -zayile, -o -le -gbene do -gaa -bɔn 'ε 'yi -kpe 'ε ta.

6 'Bhe -za mu 'la □kla 'mu □kla -a zɔnpε 'le -kɔɔ' mu ni dɔɔ -kɔɔ' 'laa 'taawole 'eyɔɔle 'bhii- 'woo- mu gbēen-.

7 'Bheε- 'ka 'laa klele yogba mu 'le 'bhii- -o 'ke mu 'a □kla gɔnε- 'la gbēen- 'bhii- -a yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi dɔɔ: «Mεε mu 'ε -o -yalaa', 'bheε- -o pebhla- 'bhe 'pegee -o -wεεn □mia. 'Bhe blaana, 'ke -woo -wlenle', 'bheε- 'ke -o 'srotanle waa yo 'ε ni.»

8 -Kɔɔ' 'laa -kɔɔ' 'gbu 'nale- -yanbhɔɔya dεle ni, 'bhii- -o 'ke mu 'a □kla gɔnε- 'la gbēen-, 'bheε- -o 'waa mia do bhe yaga (23.000) -gaa -yrekpa'a do 'kpo 'ε □la.

9 -Kɔɔ' mu 'laa Mεεzan -yidanle 'bhii- -a 'ke mu 'a □kla gɔnε- 'la gbēen-. 'Bheε- mle mu -o 'sɔnkpa'a-, 'bheε- -o -gaa.

10 'Ka mu, 'ka 'laa bole 'ka 'la ma janwole ma mεε mu ma 'ka 'le □la, 'bhii- -a 'ke mu 'a □kla gɔnε- 'la gbēen- 'bheε- -si 'kun -mlεke' 'ε 'bhe -o

'kpen □dia. *

¹¹ 'Bhe -za 'yoo- -gloon mu 'la bhe, 'mu □tian -koo' -gboo mu 'e ma, 'kooko- 'mu kle -za zronpe 'le -koo mu ni. 'Bheε- -woo yoon dia- 'sewe ta, 'kooko- -o kle -koo' mu 'kpeelekampe mu 'le, -koo' mu 'la 'ke 'drunyan 'leyan yi 'e □bhwa gban -koo' mu -din bhe.

¹² 'Bhela- -zayile, 'ke mεε 'la zan 'kpee ma 'bhe -o 'egloole 'bhe a 'kpaleya 'e 'yi, 'bhe zan 'bhe 'yrekpa 'bhe 'gbu ba 'elrele; 'kooko- yaa baale -za 'yoo- 'yi.

¹³ -Setran' -o -yidan' maza mu 'la kle 'zi 'ka ni, -e bhaaplenj -vin mu 'e 'kpen 'yidan- 'zi 'bheε- gbεen-. 'Dun- -Waanbhaa' 'la yaa -liiwli' maboo -titi, 'bhe 'laa nu -a 'tole- 'ke -Setran' 'ka 'yidan- 'ke 'bhe ge 'kanle- 'kaa- fanjan- yeke- 'e ta. 'Ke 'ka 'yidan- bhla 'e □bhwa -Setran' 'koo, -Waanbhaa' nu 'bhe yeke- fanjan- 'nale- 'ka ni, 'kooko- 'ka so -Setran' a -yidangbeyā 'e 'yikunle, 'bheε- 'ka go 'bhe 'yi.

-Waanbhaa' a mεε mu 'ploozā-yogbale ma

¹⁴ 'Bhela- -zayile, 'η 'yienii mu, -ka 'ka 'plengo- 'egboon gboonle- yogbale ma.

¹⁵ 'Mi -o -jan 'la 'wo zii' 'ka ni, -yoo 'bhii- 'an wo zii' -zadō' mu -la ni. 'Bheε- 'ka 'gbu 'bhe -jan 'e 'yiglin- doo.

¹⁶ Mεεzan Kriisi a pebhle 'waati 'e ba, -koo' -droo peyan- 'la si 'bheε- -koo' 'pubo- 'seri kle

* **10:10 10.10** -Noolle' 'sewe 17.6-14. 'Elwaleta -so, Izraeli mu 'e 'yaa- -kpe 'e ta 'waati 'la ba, -woo -la ma janwoa- Moizi 'pegee Aaron ma. 'Bhela- -zayile, -Waanbhaa' -o 'krowoa-, 'bheε- -o ba mεε 'waa vu ta yizie 'pegee mεε -keme 'srwaple- -gaa (14.700).

-Waanbhaa' ni 'bhe ma 'bhe -le 'laa zron 'bhii-
-koo' mu 'pegee Krisi yien 'e -koo -o 'kpaledomaya
'yi ee? 'Bhe- -koo' 'bluu 'la takan kplokplo, 'bhe-
'ke -koo' 'bhe 'yicien- 'eke- ma, 'bhe -le 'laa -koo'
mu 'pegee Krisi 'fle 'e kpa do ma ee?

¹⁷ 'Bluu 'e -yoo do 'kpo, 'bhe- 'bhe -le 'ke Krisi
'fle 'e 'le. 'Ali- 'ke -koo' -o 'ebebele, -koo' 'kpen kla
'eke- ba, 'bhe- -koo' kle 'fle do 'kpo. -Amasroyi
-koo' 'kpen 'yee- 'bluu do 'kpo 'e 'yela- sasa bhle
'eke- zi.

¹⁸ -O -za 'la kle Izraeli mu 'e ba, -ka 'bhe -glin
doo: mee 'la zan mu 'sraka gope mu 'e bhle, 'bhe
zan mu 'pegee -Waanbhaa' kle 'kpaledomaya 'yi.
-Amasroyi -o 'sraka gope mu 'la kpa 'srakagoyre
'e □noo, 'mu 'nale- -o -Waanbhaa' -la ni.

¹⁹ 'N 'yoo- -jan 'la 'wo zii' -ge 'bhe 'yi -o 'nale-
-a ma ee? Taa- 'sraka go wi 'e 'bhe -za -o 'egloole
ee? Taa- yo 'e 'bhe -za -o 'egloole ee?

²⁰ 'Yooye- 'de! 'Dun- 'mi -o -jan 'la 'wo zii', 'bhe
'yi -le doo yogba mu 'e, -o yogba pe mu 'la bhle,
-o 'mu na 'zina mu -la ni; 'dun- -waa -o 'mu 'na
Waanbhaa' ni -titi. 'Dun- 'naa- -o -a zi 'bhii- 'ka
mu 'pegee 'zina mu kle 'kpaledomaya 'yi.

²¹ 'Ka 'laa so -droo 'e 'mile Meezan a pe -droo
'mi pe 'e 'yi, 'bhe- 'ka -droo mi 'ezin- 'zina mu
a pe -droo 'mi pe 'e 'yi. 'Ka 'laa so 'dun- 'ezin-
Meezan a pe 'e 'bhlele, 'bhe- 'ka ge 'zina mu a
pe 'e 'bhlele.

²² Taa- 'ka -o -a zi 'bhii- 'ka Meezan a zran 'e
'lawlen- ee? 'Ka 'kpee ma, -kooa' pe fanjan- 'e
'yiya- -yaa' pe fanjan- 'e ni ee?

*-Koo' -Waanbhaa' -ledo' -a ma -koo' kleza mu
'e 'kpen 'yi*

23 'Ka 'ke mu a pe dɔɔ: «-Za 'kpen kle 'sej -o 'o ni». 'Duŋ- 'mi sɔ -a pele dɔɔ -za 'kpen 'laa -o 'elrele bhaaplen ma. 'Ali- 'ke 'ka 'ke mu 'a pe dɔɔ: «-Za 'kpen kle 'sej -o 'o ni». 'Duŋ- pe 'kpen 'laa 'kaa- 'kpaleya 'ε baan' kla a ba.

24 'Bhe ya 'ε 'yi, mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa 'bhe 'gbu do -kplen 'nrayiza kleε, 'duŋ- -ka 'eke- -nrayiza -la kle.

25 -O wi 'oo wi 'la gon 'plεε 'yi, 'kee- -kla wi -glɔɔn 'oo wi -glɔɔn 'la 'le, -ka 'bhe bhle. 'Ka 'laa 'ka 'gbu zrubatɛdɔle 'bhe dayε ziglinle ma.

26 -Amasɔyi -a yɔɔndeεe -o -Waanbhaa' a 'Sεwe 'ε 'yi dɔɔ: «'Tre 'pegee -a ta pe mu 'ε 'kpen -o 'ke Mεzan -Waanbhaa' a pe mu -la -le.»

27 Mεε 'la zan laa -o Zesu 'yi 'ke 'bhe 'ka 'siila- pebhle ma -a ba, 'kee- pebhle 'oo pebhle 'la □naa 'ka ni, -ka 'bhe 'bhle. 'Ka 'laa 'ka 'gbu zrubatɛdɔle 'bhe pebhle 'ε dayε ma.

28 'Duŋ- 'ke mεε 'ke 'ka 'kpeelεkaan dɔɔ: «Yo- gba wi -le 'kele-». 'Bhe 'yi 'tε, 'ka 'laa 'a 'bhleε-, mεε 'la zan 'ka 'kpeelεkaan 'bhe -zayi', 'bhe 'pegee 'bhe zrubatɛdɔ zayi'.

29 'Naa -o -a pe 'zi 'ka mu 'gbu zrubatɛdɔle ma, 'η 'yoo- -we 'zi 'ka 'kpeelεkan mi 'ε 'bhe -la zrubatɛdɔza 'le.

'Bheε- 'ka 'ke mu nu a pele dɔɔ: «-Mεla ma 'bheε- mεε -bheεke' zrubatɛdɔza 'ε 'bhe sɔ -dan' 'kpaale 'mi sɔ -za yeke- 'la klele- 'mi 'gbu a mapɔɔnleya 'ε 'yi 'bhe ma εε?

30 'Ke 'η -Waanbhaa' 'pubwa- 'η pe 'la 'bhlele 'bhe ma, -mεla ma 'bheε- mεε nu 'η 'tɔ 'yɔɔ- 'pele- dɔɔ -mεla ma 'η 'bhe □bhla εε?»

31 'Bhela- -zayile, 'mi pe 'ka ni dɔɔ 'ke 'ka -o pɛbhle 'zi oo, 'ke 'ka -o pɛ 'ke mi 'zi oo, 'ke 'ka -o -za 'oo -za 'la kle 'zi, -ka -za 'kpen kle 'kooko- 'ka -Waanbhaa' 'tɔ 'ɛ bhɔ 'bhe 'yi.

32 'Ka 'laa kleɛ mɛɛ 'kedo- 'kpɔ baa- pɛ 'le -za 'yɔɔ- 'yi: Zuufu mu oo, Zuufu kle mu oo, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' a pɛ mɛɛ -lɛdo' 'ɛ.

33 -Ka 'taawo 'bhii- 'mi a pɛ 'taawogbɛya 'ɛ gbɛɛn-: 'mi -o dɔ 'zi 'egloole 'ke 'ɲ sɔ mɔkpen' ni -za 'kpen 'yi. 'Naa 'ɲ 'gbu do -kplɛn 'nrayiza kleyre glin, 'duɲ- 'mi mɔkpen' -la 'nrayiza kle yre glin, 'kooko- -o 'kpen go -za 'yi.

11

1 -Ka 'taawo 'mi kleza zi 'bhii- 'mi 'taawo Krisi zi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

ZESU 'YI MU 'TAAWOGBɛYA

Korenti Zesu 'yi le mu 'ɛ -waa' -srungbɔɔ' dɔza -o ɲgblo ma

2 'Ŋ nɛɛ -nɛ mu, 'mi 'ka 'tɔbhɔ- gbɛ 'ɛ 'kpen ma, -amasɔyi 'ɲ -za dɔ 'ka 'kpee 'waati 'ɛ 'kpen ba, 'bhɛɛ- 'ɲ 'ka -daanna -za mu 'la 'le, 'ka -o 'taawo zii' 'mu ta 'elrele.

3 'Duɲ- -za do -o ye 'ezin-, 'mi -o -a zi 'bhii- 'ka 'bhe dɔ, 'bhe -za 'ɛ 'bhe -le dɔɔ: 'gwlaan- 'kpen -kunlii -le 'ke Krisi -la -le, 'bhɛɛ- le 'ɛ 'bhe -kunlii -le 'ke 'bhe □nɔɔ 'ɛ 'bhɛɛ- 'le; 'bhɛɛ- -Waanbhaa' -le 'ke Krisi -kunlii' 'ɛ 'le.

4 'Bhela- -zayile, 'ke 'gwlaan- 'la -ya 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni oo, 'ke -yoo -Waanbhaa' -lɛlajanwo zii' oo; 'bhɛɛ- 'ke -srungbɔɔ' -o -a ɲgblo ma 'bhe 'waati 'ɛ ba, yaa -o -a -kunlii Krisi 'bhe 'lɛdo- 'zi -a ma 'bhe gbɛɛn- bhe.

5 'Duŋ- 'ke le 'la 'bhe -o 'bhe 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni oo, 'ke 'bhe -o -Waanbhaa' -lelajanwo zii' oo, 'bheε- 'ke 'bhe ŋgblo ma fleŋ- -o, 'bhe le 'ε 'bhe 'laa -o 'bhe □nɔɔ 'ε 'ledɔ- 'zi 'a ma 'bhe klegbeya 'ε 'yi. 'Bhe le 'ε -yoo 'bhii- -a ŋgblo -gwele' -le.

6 'Ke le 'la 'bhe 'laa -o -a zi 'bhii- 'bhe -srungboɔ' dɔ 'bhe ŋgblo ma, 'bhe bhla 'ε ba, -ya win 'ε takan! 'Bheε- 'ke 'ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ke le do -a 'gbu 'win takaan- oo, 'ke -ya win 'ε -gwela oo, 'bhe -o 'ke -yraladɔ maza 'le bhe. 'Bhela- -zayile, 'mi pe dɔɔ 'kee- -srungboɔ' □dwa -a ŋgblo ma 'bhe mabhaabhɔ.

7 'Duŋ-, 'gwlaan- 'ε 'bhe 'laa -srungboɔ' dɔle 'bhe ŋgblo ma 'ke 'bhe -o 'bhe 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni. -Amasɔyi -Waanbhaa' 'yee- 'gwlaan- □kla klegbeya 'la 'yi 'yele- 'ke -Waanbhaa' bhɔɔma 'le, 'bhe 'pegee 'yele- 'ke -Waanbhaa' a gblaanya 'ε zɔn pe 'le. 'Bheε- 'duŋ-, le 'ε 'bhe -le 'ke 'gwlaan- a gblaanya 'ε zɔnpe 'le.

8 Wlan 'gbu 'ε ni, 'drunyan kle bhla 'ε zi, 'gwlaan- laa dalε le 'yi, 'duŋ- le 'ε 'bhe -le -daa 'gwlaan- 'yi.

9 'Bheε- -Waanbhaa' 'laa 'gwlaan- klele le -zayi', 'duŋ- -e le 'ε 'bhe □kla 'gwlaan- -la -zayi'.

10 'Bhela- -zayile bhe, -mleke' mu 'ε -zayi', le 'ε 'bhe -srungboɔ' dɔ 'bhe ŋgblo ma; 'bheε- 'bhe kle -a ŋgblo 'kpaale- 'la -yoo -a -nɔɔ □la bhe 'bhe -tɔmasie 'le.

11 -Kɔɔ' 'pegee Mεεzan Kɔri a 'kpaledomaya 'ε 'yi, 'gwlaan- laa sɔ bole- 'bhe 'gbu ma le blaana; 'bheε- le laa sɔ bole- 'bhe 'gbu ma 'gwlaan- blaana.

12 'Bhe klegbeya do 'e yi, 'drunyan kle 'waati 'e ba -Waanbhaa' 'koo, -e 'gwlaan- 'fle 'e gbɛ do -la □sia, 'bhɛɛ- -e le □kla 'bhe 'le; 'bhɛɛ- 'duŋ- le -le 'gwlaan- ya. 'Bheɛ- pɛ 'kpen da -Waanbhaa' -la ba.

13 'Ka mu 'gbu 'bhe -glin doo, 'ke le -o -a 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni bhla 'la ba, 'bhɛɛ- 'ke -a ŋgblo ma fleŋ- -o, 'bhe -o 'ke -za 'lirele- 'le ɛɛ?

14 -Waanbhaa' a bhaapleŋ mu klegbeya 'e ma, -koo 'gbu 'a 'yaango- 'bhe ma 'bhii- -yralado maza -le 'bhe 'le 'ke 'gwlaan- laa a 'winle- mu 'e takan 'bhɛɛ- -yoo 'trole- to.

15 'Bheɛ- 'duŋ-, 'ke le 'bhe 'winle- mu 'e 'trole- □twa, 'bhe -o 'ke -a -lireleya 'e baan' -la -le. -Amasroyi -Waanbhaa' winle 'trole- mu -naa le ni, 'kooko- 'ke -o kle -a wiŋ- 'bhii- so gbɛɛn-.

16 'Duŋ- 'ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- 'bhe zaabo 'o 'le ma 'yee- -za 'lɛɛ- ta 'ezin-, 'bhe zan 'a 'yaango- doo 'o moo ta pɛ laa -o 'ke zaabolele, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' a mɛɛ -ledo' mu 'e ta pɛ laa 'bhe 'le 'ezin-.

Korenti Zesu 'yi mu 'e 'yaa- Mɛɛzan Krisi a pɛ 'e bhle gɔnɛ- 'la gbɛɛn-

17 'Mi -o zan -jan mu 'la 'wole- 'ka ni 'saanibhe, 'naa so 'ka 'tobhole 'bhe 'yi -titi. -Amasroyi, 'ke 'ka □klaa 'eke- ba, 'ka 'laa 'ka 'taawogbeya 'lireleya 'e baan' 'kla yre glin -a ba, 'duŋ- 'ka baan' kle 'eyoole -a ma.

18 'Mi 'a □maa doo 'ke 'ka □klaa 'eke- ba 'kaa- □klankeba yre mu 'e □noo, 'ka 'laa -benjo' do ma, 'bhɛɛ- 'ka 'yicienle kle. 'Mi 'duŋ- 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'bhe -jan 'e gbɛ do -o 'ke wlan 'le.

19 Wlan 'ε ni, -yoo 'ke -za 'le 'ke 'ka 'yicienle kle, 'kooko- mεε 'la zan mu -o 'ke Zesu 'yi mu kplankplan 'gbu 'ε 'le 'ka 'plen-, -o so 'mu dōle-, 'bhεε- 'mu gole kle mεε -vin mu 'ε ma.

20 'Ke 'ka □klaa 'eke- ba dōo 'ka -o Mεεzan Krixi a pele 'ε 'bhlele, 'duη- 'ka 'laa -a bhle -a bhle gbeya 'ε 'yi.

21 -Amasroyi 'ke 'ka □klaa 'eke- ba 'yee- pe 'ε 'bhle zayi', 'ka 'laa 'eke- magben. 'Bhεε- 'ka 'kpen do do 'bhe 'yre gbaan 'bhe 'gbu a pe 'ε 'bhεε- 'bhlele- ba. 'Bhεε- 'bhe 'leyanyre kle 'ka 'ke mu bolele gbōn -le, 'bhεε- 'ka 'ke mu kpedōle kle, 'ke 'mu -wεendε'.

22 'Bhe bhla 'ε ba, 'fe mu laa -o 'ka 'kōo, 'ke 'ka pebhle 'mu □la, 'bhεε- 'ka -wεen mi εε? Taa- 'ka -o -Waanbhaa' a mεε -ledo' 'ε mavεε- 'zi -a ma εε? 'Bhεε- pe 'kedo- laa -o mεε 'la zan mu 'kōo, 'kaa- zi 'bhii- 'ka -yralado 'mu ma εε? 'N- me pe jan -la wo 'ka ni 'ezin- εε? 'Kaa- zi 'bhii- 'η 'ka 'tōbhō εε? 'Naa so 'bhe klele- -titi!

Pōlu -o mεε daan 'zi Mεεzan Krixi a pe 'ε pebhlegbeya 'ε 'le

23 Wlan 'ε ni, Mεεzan 'mi -daanna -za 'la 'le, 'mi -o 'ka mu daan 'zi 'ezin- 'bhεε- 'le. -O -yaa nu Mεεzan Zesu -lenale -a dε mu 'ε ni -bi 'la zi, -e 'bluu 'ε □sia.

24 'Bhεε- -e 'yanle- -Waanbhaa' 'pubōlele 'bhe ma, 'kee- 'bhe takanle kplokplo 'bhεε- 'ke -ya pele- -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dōo: «'bluu 'lεε- 'bhe -le 'ke 'η 'fle 'ε 'le, 'bhεε- -e □kla 'ka ma 'sraka 'le. 'Ka nu 'bhεε- klele 'tanii, 'kooko- 'mi -za dō 'ka 'kpee.»

25 'Bhε klegbeya do 'ε 'yi, -o yanle pe 'ε 'bhlelele, 'kee- -drɔɔ peyan- do 'sile, 'bhεε- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' *-bhoolaya drεε 'la -dwa 'yee- 'pegee bhaaplenj mu 'ε plenj- 'mi a pe yien 'ε -glɔɔya' 'ε 'le, 'bhε -le -gε. 'Ke 'kaa- mi 'zi 'waati oo 'waati 'la ba, 'mi -za dɔ 'ka 'kpee.»

26 -Amasɔyi 'sani- -e nu gele 'tenle- Mεεzan Zesu 'nule- 'ε ma, 'ke 'ka -o 'bluu 'lεε- 'bhle zii', 'bhε 'pegee 'ke 'ka -o -drɔɔ peyan- do 'lεε- 'mi zii' 'waati 'oo 'waati 'la ba, 'ka -o 'mi gaza 'ε 'bhεε- 'wo zii' 'ezin- 'bhε gbεεn- bhe.

27 'Bhεla- -zayile, 'ke mεε 'oo mεε 'la zan Mεεzan Kriɔi a 'bluu 'ε □bhla, 'bhε 'pegee 'kee- -yaa' -drɔɔ peyan- do 'ε □mia, 'bhεε- 'ke 'bhε zan 'taawogbeya 'ε yaa Mεεzan Kriɔi 'lεdɔ- -a ma 'elrele, 'bhε zan -o -kpan -la baa- 'zi 'bhε 'gbu ta 'bhε klegbeya 'ε gbεεn- bhe, -amasɔyi -e Mεεzan Kriɔi 'fle 'ε 'pegee 'bhε yien 'ε mavεεla.

28 'Bhεla- -zayile, 'ka 'kpen do do 'bhε 'gbu zrubaglin 'elwale pe, 'bhεε- -e sɔ 'bluu 'lεε- 'bhlele, 'bhεε- -e -drɔɔ peyan- do 'ε mi 'tε.

29 -Amasɔyi 'ke mεε 'oo mεε 'la zan 'bluu 'ε □bhla, 'bhε 'pegee 'kee- -drɔɔ peyan- do 'ε □mia, 'bhεε- 'ke -o -yi -o 'kεla 'le Mεεzan a pe 'fle 'ε ba zayi' 'ke yaa 'bhε dɔle; 'bhε zan -o -Waanbhaa' a -kpan -la baa- 'zi -a 'gbu ta 'bhε gbεεn- bhe.

30 'Bhεla- -zayile, gadε mu -bebe 'pegee -sɔɔzan' -bebe -o 'ka 'plenj-, 'bhεε- 'ka -bebe -gaa gban.

31 'Ke -kɔɔ' -kɔɔ' 'gbu zrubaglinna 'elwale 'pe, -Waanbhaa' a 'kiti 'laa nu klele -kɔɔ' ma.

32 'Duɔj- Mεεzan Kriɔi -o -kɔɔ' mu 'kitikan zii' 'bhε 'pegee -e -kɔɔ' 'krowo, 'kooko- -yaa' -kpan

'laa balaa' -koo' mu 'pegee 'drunyan 'yi mu 'ε ta 'eke- zi.

³³ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'η nεεε- mu, 'ke 'ka □klaa 'eke- ba Mεεzan Krisi a pele 'ε 'bhle zayi', -ka 'eke- magben -a ma.

³⁴ 'Ke gbɔn -o mεε 'la zan de 'zi, 'bhe zan pebhle 'elwale 'pe 'bhe 'gbu ba 'fε 'le ma, 'bhεε- -e nu 'tε. 'Ke 'bhe □kla, 'ke 'ka □klaa 'eke- ba, 'ka 'laa nu -Waanbhaa' a 'kiti 'ε 'wlεnle- 'ka 'gbu ma. 'Ke 'mi □wlaa 'ka ba ye, 'η nu -za -vin mu 'ε 'mu -yεbagole 'ka 'plen-.

12

Lii 'Wen 'ε 'senj mu 'la na mεε ni

¹ 'Nj nεεε- mu, Lii 'Wen 'ε 'senj mu 'la na mεε ni, -koo' 'mu ba janwo doo. 'Nj 'yoo -a zi 'bhii- 'ka wlan do 'mu ba zayi'.

² 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ka 'laa -yaa -Waanbhaa' do 'waati 'la ba, 'ka gbaanle -yaa yo 'bhobho mu -la zi.

³ 'Bhela- -zayile, 'mi pe 'ka ni doo 'ke 'Lii 'Wen 'ε -yoo mεε 'la zan -yi, 'bhe zan laa so -a pele doo: «Zesu 'danganwole -o!» 'Bhεε- 'ke Lii 'Wen 'ε yaa -o mεε 'la zan -yi, 'bhe zan laa so -a pele- doo: «Zesu -o 'ke Mεεzan 'le!»

⁴ Lii 'Wen 'ε 'senj mu 'la na mεε ni, 'bhεε- -e -Waanbhaa' a ye 'ε wo, 'bhe 'senj mu 'ε -gloɔn -o 'ebebele; 'duŋ- -o 'kpεn da 'yee- Lii 'Wen do 'kpɔ 'ε 'yela- -yi.

⁵ -E ye mu 'la na mεε mu ni, 'mu -gloɔn -o 'ebebele, 'duŋ- mεε mu yewo 'yee- Mεεzan -Waanbhaa' do 'kpɔ 'ε 'yela- ni.

⁶ 'Bhεε- yewogbeya 'ε -gloon -o 'ebebele, 'duη- 'yee- -Waanbhaa' do -kplen -le -o 'kpen kle fanjan- na -koo' 'kpen ni do do.

⁷ Zesu 'yi mu 'ε 'kpen do do 'yi, Lii 'Wen 'ε -ya -glooya' 'ε zron klegbeya 'ε 'kpen -gloon 'yi, 'kooko- -e so bhole- 'woo- Zesu 'yi mu 'ε 'kpen ba.

⁸ Lii 'Wen 'ε -e -zadleya ma -jan na mεε 'ke ni, 'bhεε- -e yikanleya ma -jan na mεε -bhεeke' do ni. 'Yee Lii 'Wen do 'kpo 'ε 'yele- 'mu 'kpen na.

⁹ 'Yee- Lii 'Wen do 'kpo 'ε -e 'kpaleya -gbεε na mεε 'ke ni; 'bhεε- -e gadε mu -bhee 'seη na mεε -bhεeke' do ni.

¹⁰ -E 'sole- maza kle 'seη na mεε 'ke ni; 'bhεε- -e -Waanbhaa' -lεlajanwole 'seη na mεε -bhεeke' do ni; Lii Wlan 'la 'bhe da -Waanbhaa' ba, 'bhεε- bhla ma lii -yoo' mu 'la da -Setran' ba, Lii 'Wen 'ε 'seη na mεε 'ke ni 'bhεε- 'bhe so 'mu lii -gloon ple 'ε bagogbeya dole-; 'bhεε- wli -bhεeke' -gloon 'ε 'kpen 'la 'ke waa 'mu daanle, -e 'mu 'pe 'seη na mεε -bhεeke' do ni; 'bhεε- -e 'woo- wli -bhεeke' mu 'ε 'yipele 'seη na mεε 'ke ni.

¹¹ Lii 'Wen do 'kpo 'ε 'yele- 'bhe -za mu 'ε 'kpen kle; -e 'woo- 'seη mu 'ε 'kpen 'yicien- mōkpen' ma do do; mōkpen' do do 'pegee 'bhe a pe, 'bhεε- -za 'la 'bhe -beηgole -o -a 'gbu zru maza 'ε 'le, -e 'bhεε- kle.

Zesu 'yi mu a 'kpaledomaya 'ε -yoo 'bhii- mεε fle do 'kpo

¹² Bhaaplen 'fle 'ε -yoo do 'kpo, 'bhεε- 'duη- a dope mu 'ε -woo 'ebebele. 'Ali- 'ke 'fle 'ε dope mu 'ε -woo 'ebebele, -o 'kpen -o 'fle do 'kpo -la -le. Kri- 'bhii- 'yee- 'fle 'ε -yaa' pe klegbeya 'ε 'bhεε- gbεεn-.

13 -Amasroyi, -o -koo' 'kpen 'wiinfia□ Lii 'Wen do 'kpo -la -yi. -Koo □klaa 'eke- ba, 'bhεε- -koo' □kla 'bhii- 'fle do 'kpo. 'Ke -koo' -o Zuufu mu 'le oo, 'ke -koo' -o Zuufu kle mu 'le oo, 'ke -koo' -o lu mu 'le oo, 'bhε 'pegee 'ke -koo' -o □klo mu 'le oo, -koo' 'kpen Lii 'Wen do 'kpo -la 'srɔɔwoa-.

14 Bhaaplen 'fle 'ε dɔpe laa -o do 'kpo, 'duŋ- -a dɔpe mu 'ε -woo 'ebebele.

15 'Ke gaan -yaa pe bi gbε ni dɔɔ: «'Naa -o 'ke gbε 'le, 'bhεla- -yile 'mi 'kpale- laa -o 'fle 'ε dɔpe mu 'ε ba». 'Bhε 'yaa- sɔ -a klele- 'bhεε- yaa -yaa nu klele 'fle 'ε dɔpe mu 'ε do 'le εε?

16 'Bhεε- 'ke 'trɔn 'yaa- pe bi dɔɔ: «'Naa -o 'ke -yrebhε' 'le, -ayile 'mi 'laa -o 'fle 'ε -yaa' pe 'le». 'Bhε 'yaa- sɔ -a klele- 'bhεε- 'trɔn 'laa kle 'yee- 'fle 'ε dɔpe mu 'ε do 'le εε?

17 'Ke 'fle 'ε 'kpen 'yaa- kle 'ke -yrebhε' 'te 'le, -e -yaa nu 'solε- -jan 'male- -mεla -le εε? 'Bhεε- 'kee- kle bi 'trɔn 'te 'le, -e -yaa nu pe ven mu 'silε- mεla -le εε?

18 Wlan 'ε ni, -Waanbhaa' laa 'fle 'ε klele bhaama. -E 'fle 'ε dɔpe mu 'ε 'kpen do do -kpa -a ma 'bhii- -e -yaa zi 'bhii- -ya kle -a zru maza 'le gɔnε- 'la gbεεn-.

19 'Bhεε- 'ke 'fle 'ε 'kpen 'yaa- kle 'ke dɔpe do 'kpo 'le, -e 'yaa- sɔ klele- 'fle 'le εε?

20 'Bhε ya 'ε 'yi, dɔpe mu 'ε -woo 'ebebele, 'duŋ- 'fle 'ε -yoo do 'kpo.

21 'Bhε klegbeya 'ε 'yi, -yrebhε' laa sɔ -a pele- gbεlaa- ni dɔɔ: «'N maza laa -o 'e ma!» 'Bhεε- ŋgblo laa sɔ -a pele- gaan mu ni dɔɔ: «'N maza laa -o 'ka ma!»

22 'Bhεε- drɔɔn', dɔpε mu 'la fanɔan- 'laa -o 'mu ta -kɔɔ' 'yɾε 'yi, -kɔɔ' maza -o 'mu -la 'gbu ma 'ebebele.

23 '-Kɔɔ' 'kpee ma -kɔɔ' 'flε 'ε ma yɾε mu 'la 'mu 'laa -o 'ke -za 'kedo- 'kpɔ 'le, -kɔɔ' 'mu -la -gblakun' 'egbεnεle 'ke 'bhε kan -a -vin mu 'ε ta. -Kɔɔ' 'flε yɾε mu 'la -woo 'ke -yɾaladɔ ma yɾε mu 'le, -kɔɔ' 'mu -la kun 'elrele 'ke 'bhε kan -a yɾε -vin mu 'ε ta.

24 'Bhεε- 'duɔɔ-, -kɔɔ' 'flε 'ε yɾε mu 'la waa -o 'ke -yɾaladɔ ma yɾε mu 'le, -kɔɔ' 'laa 'mu kun 'elrele. -Waanbhaa' -kɔɔ' 'flε 'ε □kla klεgbeya 'la 'yi, 'bhε -le dɔɔ, -kɔɔ' 'laa a yɾε mu 'la ye -za 'kedo- 'kpɔ 'le, -o 'mu -la kun 'elrele.

25 -E 'bhε □kla 'bhε gbεεn- bhe, 'kooko- 'flε dɔpε mu 'ε 'yicienle laa klε 'ke -o mabhaabhɔ 'eke- ta; 'duɔɔ- -yoo □kla 'kooko- 'ke -o bhɔ 'eke- ba.

26 'Ke 'flε 'ε dɔpε do -o -yɾεnbhle' zii', 'yee- 'flε yɾε 'ε 'kpen -le -yɾεnbhle' zii' bhe. 'Duɔɔ- 'ke -wa dɔpε do -lɛdwa 'bhε ma, -a dɔpε -vin mu 'ε 'kpen zrukpaale klε 'eke- 'yi.

27 'Duɔɔ- 'ka mu, 'ka mu -le 'ke Krisi 'flε 'ε 'le. 'Bhεε- 'ka 'kpen do do -o 'ke -a 'flε dɔpε mu 'ε 'ke -la -le.

28 'Bhε klεgbeya 'ε 'yi, -Waanbhaa' mεε 'ke mu □kpaamεε mu wiɔɔ- Zesu 'yi mu -lɛdo' mu 'ε ba: -O wiɔɔ- mεε -lε □lwa mi 'ε 'bhε -le 'ke Zesu a 'winbɔwo mu 'ε 'le; 'bhεε- -a -lε plε mi 'ε 'bhε -le 'ke -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'ε 'le; -a -lε yaga mi 'ε 'bhε -le 'ke mεε daan mu 'ε 'le. 'Mu ziten' mu 'ε 'mu -le -Waanbhaa' 'sɔle- maza klε 'senj □naamεε 'la zan mu ni 'mu 'le, 'bhε 'pegee -e gadε mu -bhee 'senj □naamεε 'la zan mu ni

'ezin-; 'mu a pe ziten' mu -le -e 'sej □naa 'ke mu 'la ni 'ke 'mu bhō mēē ba 'mu 'le. 'Bhēē- -e mēē 'ke mu □kla mēē -lédōō' 'mu 'le. 'Bhēē- wli -bhēēke' mu 'la waa 'mu daanle -e 'mu 'pe 'sej □naa -a 'ke mu ni.

²⁹ Taa- -a pele -o dōō mōkpen' -o 'ke Zesu a 'winbōwo mu 'le ēē? Taa- mōkpen' -o -Waanbhaa' -lēla' janwo mu 'le ēē? Taa- mōkpen' -o 'ke 'sole-maza kle mu 'le ēē?

³⁰ 'Bhēē- taa- -a pele -o dōō gadē mu -bhee 'sej -o mōkpen' 'ni ēē? Taa- wli -glōōn -bhēēke' 'pe 'sej -o mōkpen' ni ēē? Taa- 'bhe wli -bhēēke' mu 'ē 'yipe 'sej -o mōkpen' ni ēē?

³¹ 'Bhe klēgbēya 'ē 'yi bhe, 'ka zrubhō 'sej -gbēnē mu 'ē 'mu -la -srōōwole ma. 'Bhēē- 'duj-, 'kēla 'bhe -o pe 'kpen 'lēē, 'η 'yoo- zan 'bhe zrōnle 'ka ni 'saanibhe.

13

'Sōniya

¹ Wlan 'ē ni, 'ali- 'ke 'η sō 'drunyan ta wli mu 'ē 'kpen 'pele, 'ke 'η sō -mlēkē' mu a wli mu 'ē 'kpen 'pele, 'duj- 'ke 'sōniya laa -o 'η zru 'ē 'yi, 'η 'wojan- mu 'ē -woo 'bhii- 'koobaa- 'weli- 'pegee -glee 'weli- gbēēn-.

² 'Ali- 'ke -Waanbhaa' -lēlajanwole 'sej -o 'η ni, 'ke gaanyiza 'kpen -yipe' 'sej -o 'η ni, 'bhēē- 'ke -zayaangole 'ē 'kpen 'sej -o 'η ni; 'ali- 'ke 'η 'kpaleya 'ē 'bhe a -gbēnēya 'ē 'yi, 'ke 'η sō a pele-vlē gōōn mu ni dōō 'mu 'yro 'mu gbaanyrē mu 'ē □nōō, 'bhēē- 'ke 'bhe 'ke mu 'mu kle 'η 'weli- ta; 'duj- 'ke 'sōniya laa -o 'η 'yi, 'naa -o 'ke pe 'kedo- 'kpō 'le.

3 'Ke 'mi 'η 'koope- mu 'ε 'kpen 'yicienna 'kooflenzan mu ma -o -lebo' pe mu 'le, 'ali- 'ke 'mi 'η 'gbu □gwan 'bhii- lu do 'le, 'kooko- 'η bhō 'woo- 'kooflenzan mu 'ε ba, 'bhεε- 'ke 'mi 'η baa 'bhε -za 'ε 'yi, 'duη- 'ke 'soniya laa -o 'η 'yi, 'bhε 'laa -za 'kedo- 'kpo 'yanwo- 'η ma.

4 'Ke 'soniya -o mεε 'la zan -yi, 'bhε zan 'bhε zrubakpalaa -za zi, 'bhεε- wlanya -o -a zru 'ε 'yi, -a -yρε 'laa bhō mεε -bhεeke' 'koope- zi, yaa 'gbu 'wasowo, 'bhεε- yaa -a 'gbu magbaande mεε ma.

5 'Bhε zan laa -yralado maza kle, yaa -a 'gbu do -kplen 'nrayiza kle, yaa -a yinmatonkpa blaale-, 'bhεε- yaa mεε kuku kpa -a 'kpee.

6 'Bhε zan laa 'bhε zrukpalaa -lebiimaza zayi'; 'duη- -ya zrukpalaa wlan -la -zayi'.

7 'Ke 'soniya -o mεε 'la zan 'yi, 'bhε zan -za 'kpen 'sroma- yan, -ya kpa -za 'kpen 'yi, -a -yri 'kpale- bo pe 'kpen ta, 'bhεε- -e -za 'kpen 'yikun-.

8 'Soniya laa yan -titi. 'Duη- -Waanbhaa' -lelajanwole mu nu yanle. Wli -bhεeke' 'pele 'ε nu yanle; 'bhεε- -kooa' -zayaangole 'ε nu yanle.

9 -Amasroyi -kooa' -zayaangole 'ε 'lesole laa -o, 'bhεε- -koo' -Waanbhaa' -lela' jan mu 'la wo, 'mu 'lesole laa -o 'ezin-.

10 'Duη-, 'ke -za 'la 'bhε 'lesole -o, 'bhε □nwa bhla 'la ba, 'kela 'bhε 'lesole laa -o, 'bhε nu yanle.

11 'N 'yaa- 'waati 'la ba -ne 'fientronne 'le, 'an -janwo' gbeya oo, 'η 'kpeeledan gbeya 'pegee 'an -za 'kun gbeya, 'η 'yaa- 'mu 'kpen kle matrunya -la -yi. 'Duη- 'η gbaanladia, 'mi 'plooda- matrunya pla za 'ε ma.

12 'Bhε klegbeya do 'ε 'yi, -zon -koo' so -za sanε- dron 'la -yimale -Waanbhaa' ba zayi', 'bhε

-o 'bhii- 'kee- pε do -glinna -dwalen' 'la 'yɾɛba-
 -o 'buŋbuŋ 'bɛ 'yi, 'yaa- sɔ -a yɾɛ 'ε 'kɾɛn 'yele
 ɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Duŋ- 'ke 'bɛ 'yi 'ε □bhwa, -kɔɔ'
 nu -Waanbhaa' yele kpataakpa -kɔɔ' 'yɾɛbɛ- plɛ
 'ε 'kɾɛn 'le. -Zɔn -kɔɔa' -zayaangole 'ε 'lɛsɔle laa
 -o; 'duŋ- 'ke 'bɛ 'waati 'ε □bhwa, -kɔɔ' nu -za
 'kɾɛn dɔle 'kee- tɛn -a -dan' ma, 'bhii- -Waanbhaa'
 'gbu -kɔɔ' mu dɔ ɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

¹³ 'Bɛ 'yi bɛ, pε yaga 'lɛɛ- 'mu -le nu bolɛ
 -a nɔɔ-; 'bɛɛ- waa yan -titi: 'kpaleya, 'bɛɛ- 'e
 'yɾikpale -za ta, 'bɛ 'pegee 'sɔniya. 'Duŋ- 'kɛla
 'bɛ -za -o 'egloole -o 'kɾɛn ba 'bɛ -le 'ke 'sɔniya
 'ε 'le.

14

*Wli -bɛɛke' pele 'seŋ 'pegee -Waanbhaa'
 -lɛlajanwole 'seŋ mu a -za*

¹ 'N nɛɛnɛ- mu, -ka dɔ 'egloole 'ke 'ka 'sɔniya
 'ε 'bɛ -la ziglin-. 'Bɛɛ- -ka *Lii 'Wɛŋ 'ε 'bɛ
 a 'seŋ mu 'ε 'mu -la ziglin- 'ezin-; 'duŋ- -ka dɔ
 'egloole 'ke 'ka -Waanbhaa' -lɛlajanwole 'seŋ 'ε
 'bɛɛ- ziglin- 'elwale 'pe.

² Wlan 'gbu 'ε ni, 'ke mɛɛ 'la zan -o wli -bɛɛke'
 mu pe 'zi, 'bɛ zan laa -o -janwo' zii' bhaapɾɛŋ
 mu ni, 'duŋ- 'bɛ zan -o -janwo' zii' -Waanbhaa'
 -la ni. -Amasɔyi mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'laa -a pewli 'ε
 'bɛ 'yima-, 'bɛɛ- Lii 'Wɛŋ 'ε 'sɔyi, -e sɔ wlan
 mu 'la 'mu gaanle -o 'mu tapwɛle.

³ 'Duŋ- 'ke mɛɛ 'la zan -Waanbhaa' -lɛlajanwo,
 'bɛ zan -janwo' bhaapɾɛŋ mu -la ni, 'bɛɛ- -e
 faŋgandɔ 'mu ta, -o 'kpaleya 'ε baan' kla -a ba,
 'bɛɛ- -yoo lia.

4 'Ke mεε 'la zan wli -bhεeke' pe, 'bhε zan fangando 'bhε 'gbu -la ta. 'Bhεε- 'duη-, 'ke mεε 'la zan -Waanbhaa' -lɛlajanwo, 'bhε zan 'ε fangando Zesu 'yi mu -lɛdo' 'ε 'kpen -la ta.

5 'Mi -a zi 'bhii- 'ka 'kpen wli -bhεeke' mu -la pe; 'duη- 'kɛla 'bhε sɔ 'mi ni 'ezin- 'egbenɛle 'ke 'bhε kan 'kɛla bhe 'bhε ta, 'bhε -le dɔɔ 'ka 'kpen -Waanbhaa' 'lɛlajanwo. -Amasrɔyi mεε 'la zan -Waanbhaa' -lɛlajanwo, 'bhε mabhaabhɔ 'ke 'bhε kan mεε 'la zan wli -bhεeke' mu pe 'bhε ta; 'fɔke 'bhε zan 'bhε 'pe wli -bhεeke' 'ε 'yipia□, 'kooko-fangan- dɔ Zesu 'yi mu -lɛdo' 'ε 'kpen ta -waa' 'kpaleya 'ε 'yi.

6 'Bhε ya 'ε 'yi, 'η nεεnε- mu, 'η 'yoo -za do -la -yilrɔkpale 'ka ma dɔɔ: 'Ke 'mi □nwa 'ka ba, 'bhεε- 'ke 'η □dwa wli -bhεeke' -la pele ma, 'bhε 'trɔn- nu klɛɛ 'ka ma -mɛla -le εε? 'Bhε 'trɔn- 'laa nu klɛɛ 'ka ma -za 'kedo- 'kpo 'le, 'fɔke -Waanbhaa' -za 'la 'bhε -zrɔnna 'η ni 'ke 'η 'bhεε- 'yipia□ 'ka ni, 'bhεε- 'kee- -jan 'la □kpa 'mi 'lii 'ke 'η 'bhε 'yiklaa□ 'ka 'kɔɔ, 'bhε 'pegee 'ke 'η -za 'yaangoleya ma -jan do □woa 'ka ni, 'bhεε- 'ke 'η 'ka -daanna -za do 'le. 'Ke yaa klɛɛ 'bhε gbεεn-, 'ka nu -trɔn 'ε -dɛla -srɔɔwolɛ 'mi a pɛ wli -bhεeke' pele 'ε ma εε?

7 'Ali- nii- 'laa -o pɛ mu 'la 'yi, 'bhεε- 'duη- 'ke -o sɔ -wele', 'bhε pɛ mu 'ε 'ke mu -le 'ke -gofɛn' 'pegee -gitari gwe -gloɔn mu 'ε 'le. 'Ke waa -o dɛ 'zi 'elrele, -woo 'sro 'la 'kpa zii' -o -yi, -o sɔ -o plɛ 'ε 'kpen dɛwli 'ε bagole dɔle- εε?

8 'Bhε klegbeyaa do 'ε 'yi, -o gwledan mu 'ε sii -klɛlɔη' 'pɛnwli- 'la 'le, 'ke 'bhε 'pɛnwli- 'ε bakanle

laa -o kplankplan, gwledan mu 'ε -de 'gbu -le nu 'bhe magaanle gwledanle 'ε 'kaama- εε?

⁹ 'Bhe -za 'yansi do 'kpo 'ε 'bhe -le 'kaa- pe 'ε 'le. 'Ke 'ka -o -jan 'la 'wo zii' wli -bhεeke' 'ε 'yi, 'bhεε- 'ke waa 'bhe 'yima-, -o nu 'ka 'wojan- 'ε 'yimale 'nale- -a ma εε? -Yoo 'bhii- 'ka -o -janwo' zii' -ploo -la zi bhaama.

¹⁰ Wli 'srε -glɔɔn mu 'la -woo 'drunyan 'lεε- 'yi, -o 'kpen -o 'ke -yima' pe 'le.

¹¹ 'Duη- 'ke mεε do -o -janwo' zii' 'mi ni wli 'la 'ke 'naa 'bhe do 'bhe 'yi, 'bhe zan 'ε kle 'mi 'yre 'yi 'bhii- 'cie do; 'bhεε- 'mi kle 'bhe zan 'ε 'yre 'yi 'bhii- 'cie 'ezin-.

¹² 'Bhe ya 'ε 'yi, Lii 'Wen 'ε 'sen mu 'la na mεε ni, 'mu -la -srɔɔwo' -lro kle 'ka ma, 'bhεε- 'kela 'bhe so -Waanbhaa' a mεε mu 'ε -waa' 'kpaleya 'ε baan' 'klale -a ba, -ka 'bhεε- ziglin- 'eglɔɔle.

¹³ 'Bhela- -yile, 'ke mεε 'la zan -o wli -bhεeke' pe zii', 'bhe zan 'a 'yrewo -Waanbhaa' ma doo 'bhe 'sen 'na -a ni 'kee- so -a 'gbu 'pe wli -bhεeke' 'ε 'yipele.

¹⁴ -Amasroyi 'ke 'η 'yoo- 'η 'seriwo zii' wli -bhεeke' 'yi, 'η nii- 'ε 'bhe -le kle 'seri 'yi, 'duη- 'naa -o -a kle 'zi 'η yikan' 'ε 'le.

¹⁵ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'mi so -mela klele- 'te εε? 'Mi so 'η 'seriwole -Waanbhaa' ni 'η 'nii- 'ε 'le; 'bhεε- 'duη-, 'η nu 'seriwole -a ni 'ezin- 'η yikan' 'ε 'le. 'N nu 'srokpale 'η 'nii- 'ε 'le; 'bhεε- 'duη-, 'η nu 'srokpale 'η yikan' 'ε 'le 'ezin-.

¹⁶ 'Bhεε- 'ke 'yoo- -Waanbhaa' 'pubɔ- 'zi 'e 'nii- 'ε 'yi, mεε bhaamale 'la 'yaale- -o -zamaa' 'ε 'plen-, 'bhe nu 'solε- -a pele- 'nale- -a ma «Amiina» 'yaa- 'seri 'ε ma, 'ke yaa 'yaa- 'seri 'ε 'yimale εε?

17 'Ali- 'ke 'yaa- -Waanbhaa' 'pubo- 'seri 'ε □kla 'elrele gbε 'ε 'kpen ma, 'bhe mεε do 'ε, 'yaa fangandole 'bhe a 'kpaleyā 'ε ta; -amasroyi yaa 'yaa- 'seri 'ε 'yimalε.

18 'Mi 'duŋ-, -Waanbhaa' 'pubo- -amasroyi, 'η so wli -bhεeke' 'pele 'kee- kan 'ka 'kpen ta.

19 'Duŋ- 'ke Zesu 'yi mu 'ε -woo -waa' 'klankeba □noo, 'bhεε- 'ke 'η 'yoo- -o 'plen-, -jango' 'soo 'la 'ke mεε mu so 'mu -yimalε, 'bhεε- 'kooko- -o -za daan 'mu ma, 'bhe mu -la wole so 'mi ni 'ke 'bhe kan -jango' 'waa vu wole ta 'η 'koo wli -bhεeke' 'yi.

20 'Ŋ nεεnε- mu, -ka 'ploo- 'kaa- matrunya 'kpeeledan gbeya 'ε ma, -ka 'ka 'kpeeledan 'bhii- mεε -yrebakanle mu gbεen-. -Za 'yoo- a pe zi 'ε ta, -ka 'ka 'gbu kle 'bhii- matrunne mu gbεen-, -amasroyi waa -za 'yoo- do. 'Duŋ- 'ka 'kpeeledan gbeya 'ε ma, -ka kle mεε -yrebakanle mu 'le.

21 'Toŋ 'sewe 'ε 'yi, -a yoondele -o doo Meezan -Waanbhaa' pe doo:

«'Mi nu 'si 'bhεeke mu a wli -la 'silε-,
'bhεε- 'η nu -jan 'kpale- 'cie mu -la -lii, 'bhεε- -o nu
-janwole 'an pe mεε mu 'lεε- ni,
'ali- 'ke 'bhe □kla oo, waa nu -o 'tronkpale 'mi
'weli- 'ε □la.»

22 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, wli -bhεeke' pele 'ε, 'bhe -o 'ke -Waanbhaa' a -glooya' 'ε -toomasie 'le mεε 'la zan mu laa -o kpa -Waanbhaa' 'yi 'mu yre 'yi; 'duŋ- -Waanbhaa' -lajanwole 'ε, 'bhe -o 'ke -Waanbhaa' a -glooya' 'ε -toomasie 'le mεε 'la zan mu 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi 'mu 'yre 'yi.

23 'Bhεε- 'ke Zesu 'yi mu 'ε -waa' 'klankeba do -yi, -o 'kpen wli -bhεeke' mu 'pele- -saan; 'bhεε-

'bhe 'waati do 'kpo 'ε ba, 'kee- □kla mεε -bhεεke' mu 'le oo, 'kee- □kla mεε 'la zan mu laa -o kpa -Waanbhaa' -yi 'bhe 'ke mu 'le oo, 'ke 'mu □nwa wlale 'ka ta 'ke 'ka 'kpen -o wli -bhεεke' 'pe zii' 'waati 'la ba; waa nu -a pele dɔɔ 'ka 'kpen nɔblo -wlenle' -o εε?

²⁴ 'Dun- 'ke -yoo bi 'bhii- -o 'kpen -o -Waanbhaa' -lɛlajanwo 'zi 'waati 'la ba, 'bhεε- 'ke mεε 'la zan laa 'e 'kpa -Waanbhaa' 'yi, 'ke 'bhe □nwa wlale 'ka ta 'bhe 'waati do 'kpo 'ε ba; 'bhe 'pegee 'ke mεε 'la zan laa 'kaa- -za klεgbeya 'ε dɔ, 'ke 'bhe □nwa wlale 'ka ta 'ezin- 'yee- 'waati do 'kpo 'ε ba, 'bhe 'gbu nu -a 'yaangole 'bhii- 'bhε -o 'ke -za 'yɔɔ- kle mi do 'le 'bhe wlan ma -jan mu 'la 'ma zii' -Waanbhaa' a mεε mu 'ε 'lii 'bhe ma.

²⁵ 'Bhεε- -za 'yɔɔ- mu 'la -woo -a 'kpee, 'mu 'kpen ta nu 'pwεε- kpataakpa. 'Ke 'bhe □kla, -zadɔwεε 'ε 'kɔɔ, -e nu -a nɔblo kulale 'trε ma; 'bhεε- -e nu -Waanbhaa' gbalε 'ke -ya pe -a 'gbu 'lii kpataakpa dɔɔ: «Wlan 'gbu 'ε ni, -Waanbhaa' -o 'ka 'plen-!»

-O -za mu 'la kle 'ke Zesu 'yi mu 'ε □klaa 'eke-ba

²⁶ 'N nεεnε- mu, 'ke 'ka □klaa 'eke- ba 'waati 'la ba, -ka -za mu 'lεε- 'mu -la kle: 'Ke -Waanbhaa' 'tɔbhɔ ma 'sro -o 'ka do 'kpee, -ka 'bhe 'kpa; 'ke mεε daan ma -jan do -o 'ka 'ke 'kɔɔ, 'bhe zan 'bhe -jan 'ε 'wo; 'ke -Waanbhaa' -za do -zrɔnna 'ka 'kɛla ni, 'bhe zan 'bhe 'pe; 'ke 'ka 'kɛla sɔ wli -bhεεke' pele-, 'bhe 'bhe 'pe; 'bhεε- 'ke 'ka 'kɛla sɔ 'bhe wli -bhεεke' 'ε 'yipele, 'bhe 'bhe 'yipe. 'Ke -za 'oo -za 'la 'bhe sɔ -Waanbhaa' a mεε mu 'ε 'kpaleya 'ε baan' 'klale -a ba, -ka 'bhεε- kle.

27 'Ke mεε 'la zan mu -o wli 'pele, waa 'kanle-mεε ple, mεε yaga ta; 'duŋ- -wa kle do do 'eke-blaan, 'bhεε- 'bhε wli -bhεeke' 'ε 'yipe mi 'ε -srɔɔwo' 'ka 'plen-.

28 'Ke 'bhε wli -bhεeke' 'ε 'yipe mi laa -srɔɔwole 'ka 'plen-, 'bhε 'waati 'ε ba, mεε 'kedo- 'kpo 'laa wli -bhεeke' pele 'ka 'plen-. 'Ke mεε 'la zan -a zi 'bhii- 'bhε wli -bhεeke' pe, 'bhε 'bhε 'wo 'bhε 'gbu 'kpee -Waanbhaa' ni.

29 -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε, 'ke -Waanbhaa' -jan -kpa'a 'mu 'lii, waa 'kanle-mεε ple, mεε yaga ta 'ke -o -janwo'; mεε -vin mu 'ε 'mu 'mu 'trɔnkpa -o wojan mu 'ε □la, 'bhεε- 'mu -o wlan yre glin.

30 'Ke -Waanbhaa' -za -zrɔnna mεε 'ke ni, 'bhεε- 'ke mεε -bhεeke' do -o -janwo' zii' 'bhε 'waati 'ε ba, mεε 'la zan -yaa -janwo' zii' 'elwale, 'bhε 'laa 'mɔle- -janwole 'ε zi, 'bhεε- -ya 'to 'ke -Waanbhaa' -za -zrɔnna 'kela 'bhε ni 'bhε -janwo'.

31 Wlan 'gbu 'ε ni, 'ka 'kpen sɔ -Waanbhaa' -lelajanwole 'eke- blaان do do; 'kooko- 'ka sɔ 'eke- daanle-, 'bhεε- 'ka fangando 'eke- ta 'kaa- 'kpaleya 'ε 'yi.

32 -Waanbhaa' 'bhε -lelajanwole 'seŋ 'naa- mεε 'la zan mu ni, 'mu dɔ klen 'ke 'bhε -lelajanwole 'seŋ Lii 'ε 'kpaale- bo -o -la.

33 -Amasɔyi -Waanbhaa' laa -kɔɔ' 'siile- 'ke -kɔɔ' bo -za kleyre nɔɔ- 'kɔɔ- 'gbu 'win ta, 'duŋ- -e 'kɔɔ- 'siila-, 'kooko- 'kɔɔ- bo yilabla 'yi.

'Bhii- -wa kle gɔne- 'la gbεen- -Waanbhaa' a mεε mu 'plen- yre kpen- □nɔɔ bhe.

34 'Ke 'ka □klaa 'eke- ba, 'ka 'laa -jan 'nale- le mu ni 'ka 'plen-, -o tagale bo. -Woo 'gbu mazina 'bhii-

-a pele -o -Waanbhaa' a 'Tonj 'Sewe 'e 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

³⁵ 'Ke -o 'ke mu -o -a zi 'bhii- -o -za 'ke 'yima, -o 'bhe 'yilrɔkpa -o -nɔɔ mu 'e ma -o ba -le ma. -Amasrɔyi -jan 'nale- le mu ni Zesu 'yi mu 'e 'plen-, 'bheɛ- -o -janwo' -Waanbhaa' a 'fe 'e □la, -za 'lrele- laa 'bhe 'le.

³⁶ -Waanbhaa' a -jan 'e kli 'e -daa 'ka mu -la ba taa- -a wole 'e □tian 'ka mu do -kplɛn -la ma ɛɛ?

³⁷ 'Ke mɛɛ 'la zan 'kpee ma -yoo 'ke -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'le, 'bheɛ- 'ke -a 'gbu 'kpee -ya 'yaango- 'bhii- Lii 'Wen 'e 'senj do -naa -a ni, 'bhe zan 'a 'yaango- 'bhii- 'mi -o -jan 'la yɔɔnde 'zi 'ka ni -gɛ, -Waanbhaa' wojan -le 'bhe 'le.

³⁸ 'Ke 'bhe zan laa dɔle 'bhe -jan 'leɛ- □la, -Waanbhaa' laa nu 'bhe zan dɔle -titi.

³⁹ 'Bhe ya 'e 'yi, 'η nɛɛnɛ- mu, -ka dɔ 'egloole 'ke 'ka pɛ 'la 'bhe ziglin- 'ka 'nii- 'e 'kpen 'le, 'bhe kle -Waanbhaa' -lelajanwole 'e 'bheɛ- 'le. 'Ke mɛɛ 'ke mu -o wli -bheɛke' 'pe zii', 'ka 'laa 'bhe 'saawole 'bhe zan mu 'e 'kɔɔ.

⁴⁰ -Ka 'ka 'plenza- 'kpen kle -leɛya' ma do do.

Mɛɛ BWELE GALE BA A -ZA

15

Zesu bweza gale ba

¹ 'N nɛɛnɛ- mu, 'η -Jan 'NrAle- 'la □woa 'ka ni 'ke 'ka -dwa -a -la, 'bheɛ- 'ka bloole -o -a ma 'egloole, 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'η 'bhe dɔ 'ka 'kpee 'ezin-.

² 'Ke 'ka 'taawoa□ 'yee- -Jan 'NrAle- 'e ta 'elrele 'bhii- 'mi 'ka -daanna 'kele- gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'ka sɔ gole- -za 'yi -a ma. 'Kebhlaale, 'ka 'ka 'kpalawoa Zesu 'yi, 'bhe □kla bhaama za 'le.

³ -O 'mi -daanna -za 'la 'le, 'mi 'ka mu -daanna 'bhεε- 'le 'elwale, 'bhε -le dɔɔ: Krisi -gaa -kɔɔ' a -za 'yɔɔ- mu 'ε ma 'bhii- -a pele -yaa -Waanbhaa' a 'Sεwε 'ε 'yi gɔnε- 'la gbεεn-.

⁴ -Wa gbaa 'ε □bian, 'bhεε- -e -bwela gale ba -a gale blaana -yrekpaa' yaga mi 'ε ma, 'bhii- -a pele -yaa -Waanbhaa' a 'Sεwε 'ε 'yi gɔnε- 'la gbεεn-.

⁵ 'Yee- Zesu bwele blaana gale ba, -e -pwela Kefasi -la ba 'pe, 'bhεε- 'bhε blaana, -e -pwela -yaa' -kɔnɔnε -vin vu ta plε 'ε ba. *

⁶ 'Bhε gole -a -yi, 'ke -ya 'gbu zɔnle- -a nεεnε- Zesu 'yi mu -kεmε 'soo 'ke -a tralape 'ke mu ni 'eke- zi: -o 'ke mu -kɔnɔnε 'ke siele, 'bhεε- -o 'ke mu -o -li 'mu -yɛ ma -zɔn.

⁷ 'Bhε blaana, -e -pwela Zaki ba, 'bhεε- boolazi -e -pwela -yaa' winbɔwo mu 'ε 'kpen ba 'tε.

⁸ 'Bhε 'kpen blaana, 'kee- 'pwele 'mi ba 'tε, 'mi 'la 'mi -o 'bhii- -nε 'la -wa -yaa -a ya bhla 'ε 'lεε. †

⁹ 'Bhε ya 'ε 'yi, 'mi -le -yaa' winbɔwo mu 'ε 'kpen ba mεε 'fiɛntrɔnne 'le. 'Bhεε- 'duɲ- waa -yaa sɔ 'mi 'kunle 'bhii- -yaa' winbɔwo mu 'ε do 'le; -amasɔyi 'ɲ -yɛnkpaa Zesu 'yi mu 'ε ta 'ebebele.

¹⁰ 'Duɲ- 'mi -o 'kɛla 'le -zɔn 'bhε -daa -Waanbhaa' a -lileya 'ε 'bhεε- ba. 'Bhεε- -e -lilawoa 'mi ma 'bhε 'laa kɛlε bhaama za 'le -titi; 'bhεε- dɔɔn' 'mi yewoa- 'ebebele 'kee- kan Krisi a winbɔwo mu -vin mu 'ε 'kpen ta. 'Duɲ- 'naa

* **15:5 15.5** Zesu -le Pɛri 'tɔkpaa- Kefasi Arameen wli 'ε 'yi: 'bhε 'yi -le dɔɔ vlε. † **15:8 15.8** Zesu Polu 'siila -yaa' winbɔwo mu 'ε 'kpen 'siile- blaana. 'Yee- Polu Zesu -dwa Zesu gale blaana, 'duɲ- Zesu a winbɔwo mu -vin mu 'ε 'pegee' yee- Zesu 'gbu yewoa- 'eke- zi -e -yaa -a -yɛ ma 'waati 'la ba.

'bhε ye 'ε 'wole- 'η 'gbu a fanɣan- 'le, 'η □swa 'bhε 'wole -Waanbhaa' a pε -lileyā 'ε 'bhεε- 'srɔyi.

11 'Bhεla- -zayi', 'kee- □kla 'mi 'le oo, 'kee- □kla Kriṣi a 'winbɔwo mu -vin mu 'ε 'le oo, 'o 'kpɛn -o 'yee- -Jan 'Nrāle- do 'kpɔ 'ε 'yela- wo 'zi, 'bhεε- 'ka mu 'gbu 'ka □kpaā 'yela -yi.

Zesu 'yi mu 'ε bweza gale ba

12 'Wa 'pelawo zii' dɔɔ Kriṣi -bwela gale ba; -mεla ma 'bhεε- mεε 'ke mu -o -a pe 'zi dɔɔ gbaa mu laa sɔ bwele- gale ba εε?

13 'Bhεε- 'ke wlan -le 'bhε 'le dɔɔ gbaa mu laa sɔ bwele- gale ba, 'bhε bhla 'ε ba *Kriṣi 'laa bwele gale ba.

14 'Bhεε- 'ke Kriṣi 'laa bwele bi gale ba, 'bhε bhla 'ε ba 'woo- -jan 'la 'wo zii' 'bhε -o 'ke bhaama jan 'le, 'bhεε- 'woo 'kpa zii' bhaama za -la -yi.

15 'Bhεε- 'woo- Kriṣi bweza gale ba 'srɛya- 'la kle 'zi, -yoo 'bhii- 'woo- bhla -la 'kpa zii' -Waanbhaa' ma. -Amasrɔyi 'wa 'pe zii' dɔɔ -e Kriṣi -bwela gale ba, 'bhεε- 'duŋ- yaa 'bhε klele.

16 'Bhε ya 'ε 'yi, 'ke gbaa mu laa bwele gale ba, 'bhε bhla 'ε ba, Kriṣi 'laa bwele gale ba -titi.

17 'Bhεε- 'ke Kriṣi 'laa bwele gale ba; 'ka -o 'ka 'kpa zii' bhaama za -la -yi. 'Bhεε- 'kaa- -za 'yɔɔ- mu 'kwe 'ε -yoo -li 'ka 'wiŋ-.

18 'Bhεε- mεε 'la zan mu -o □kpaā Kriṣi 'yi, 'bhεε- -o -gaa, -e kle 'bhii- 'bhε zan mu □nia -Waanbhaa' -yɛ 'yi 'bhεε- waa sɔ gole- -a -yi -li -titi.

19 'Bhεε- 'o 'yri 'kpale- 'la -yoo Kriṣi ta 'kee- 'kpa bi 'bhε -daŋ' -le 'drunyan 'lεε- 'bhεε- ta pε mu

drɔŋ 'ε 'le, 'bhe bhla 'ε ba, -kɔɔ' mu -le -yɾen ma mεε mu 'le mεε mu 'ε 'kpen ba.

Zesu Krisi -bwela kpataakpa gale ba

²⁰ Wlan 'gbu 'ε ni, Krisi -bwela gale ba. Mεε 'la zan mu -gaa, -Waanbhaa' 'yela- -bwela gale ba 'elwale 'pe 'mu ba. 'Bhεε- -ya -zɾonna 'bhe klegbeya 'ε ma, 'bhii- 'bhe gbaa mu 'ε nu bwele gale ba 'ezin-.

²¹ -Amasɾoyi ga -wlaa 'drunyan 'lεε- 'yi mεε do -la kleza ma; 'bhe klegbeya do 'ε 'yi, gbaa mu bwele gale ba mεε do 'kpɔ -la kleza ma 'ezin-.

²² 'Bhεε- bhaaplen mu 'kpen ga, -amasɾoyi -o 'kpen -o Adamu klu 'yi mu 'le, 'bhe klegbeya do 'ε 'yi, mεε 'la zan mu 'kpale- -o Krisi 'yi, bole -yɾε ma -si 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma, 'mu 'kpen nu 'bhe 'sɾɔowole Krisi -la 'sɾoyi.

²³ 'Duŋ- -o 'kpen 'pegee -waa pε 'waati -le: Krisi -le □kla mεε □lwa mi 'ε 'le; 'bhεε- 'yee- blaana, mεε 'la zan mu □kla -yaa' pε mu 'le, 'kee- □nwa 'waati 'la ba, 'bhe zan mu nu bwele gale ba.

²⁴ 'Bhe gole -a -yi, 'bhεε- 'drunyan 'yan yi 'ε nu bhole 'ε. 'Bhe 'waati 'ε ba, Krisi nu -Setran' 'pegee 'zina mu 'ε -waa -kunliiya 'pegee -waa' 'sen, 'bhεε- -waa' -glooya' mu 'ε 'kpen 'siεε-. 'Bhεε- -e nu -bhleŋgbeya 'kpale- mεε 'la zan -o 'ke -Waanbhaa 'pegee -kɔɔ' Dε 'le 'bhe 'kɔɔ.

²⁵ -Amasɾoyi Krisi nu yaale -bhleŋgbe 'yaakpe- 'ε ta 'sani 'ke -Waanbhaa' 'senɔ- -a -sɔɔnnii' mu 'ε 'kpen 'le.

²⁶ -E nu -a -danma' -sɔɔnnii 'la 'bhe a -glooya' 'ε 'siεε-, 'bhe -le 'ke ga 'le.

27 Wlan 'ε ni, -a yɔɔndele 'la -yoo -Waanbhaa' a 'Sewε 'ε 'yi dɔɔ: «-Waanbhaa' pε 'kpen ηgblo -kpalaa' Zesu gaan -la.» 'Ke -wa □pia dɔɔ «pε 'kpen», -Waanbhaa' laa -o 'bhe pε 'kpen 'ε ba. -Amasɔyi 'yee- -Waanbhaa' 'gbu -le pε 'kpen ηgblo -kpalaa' Zesu gaan -la.

28 'Kee- -yaan pε 'kpen ηgblo 'kpaalele Zesu gaan -la 'waati 'la ba, 'yee- Zesu 'la -yoo 'ke -Waanbhaa' Gbe 'ε 'le, -e nu -a 'gbu ηgblo 'kpaale- -Waanbhaa' -la. 'Ke 'bhe □kla, -Waanbhaa' gbεblɔɔle nu klele pε 'kpen ta, 'bheε- -a 'kpaale- nu klele bhaaplen mu 'kpen 'wiin- 'tε.

29 'Ke gbaa mu laa bwe bi gale ba, mεε 'la zan mu 'mu wiinfe' -yi ba gbaa mu ni, 'bhe zan mu -yaa nu -mε -la klele εε? 'Bheε- 'ke gbaa mu 'laa bwe gale ba, -mεla ma 'bheε- mεε mu 'mu 'gbu 'wiinfe- 'mu ni εε? †

30 'Bheε- -kɔɔ' mu 'gbu 'lεε- εε? 'Ke gbaa mu laa bwe gale ba bi, -mεla ma 'bheε- -kɔɔ' -o -kɔɔ' 'gbu bɔ 'zi -yren 'yi 'waati 'ε 'kpen ba εε?

31 'N nεεnε- mu, yi 'oo yi, 'η -si 'ε 'kpaakpale -o ga ni, wlan -le 'bhe 'le. 'Bheε- 'ka mu 'gbu -le 'η 'wasowo pε 'le -kɔɔ' mu 'pegee -kɔɔa' Mεεzan Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'ε 'yi.

32 Efεzi -wa 'ε ta mu 'ε -woo 'eyɔɔle 'bhii- srɔpε mu 'ε gbεen-. 'N -Jan 'Nrale- 'ε ta gwledaan- 'woo- Efεzi mu 'ε ba, 'kee- 'kpa bi 'η 'bhe gwle 'ε □daan bhaaplen a pε zi 'ε 'bheε- zi, 'bhe 'trɔn 'yaa- nu klele 'ke -mεla -le εε? 'Bheε- 'ke gbaa mu laa bwe

† 15:29 15.29 Pɔlu -yaa -we 'zi wiinfeza 'le, -a 'kpale- laa -yaa -a -yi 'bhii- 'bhe mεε go za 'yi. 'Dun- -e -yaa -jan -la dan 'zi 'bhe ma -a zrɔn zayi' 'bhii- gbaa mu bwe gale ba wlan ma.

bi gale ba, 'bħe 'yaa- nu klēle 'ke bħaama za 'le. -E -yaa nu klēle 'bhii- -wa pe -gōon 'lēē- 'yi gōnē- 'la gbēen- dōo: «-Kōō' pēbhle, 'bħēē- -kōō' -wēen mi 'bħe ta; -amasrōyi 'ke -kōō' -gaa too 'ke -za 'kpen □yaan.»

³³ 'Ka 'laa 'ka 'gbu 'yinile -titi! -Amasrōyi 'mi pe dōo: «'Ke 'ka 'pegee mēē -yōō' mu 'taawo- 'eke- zi, -o zi -yōō' bō 'ka gaan -la.»

³⁴ -Ka 'ka yakla- dula-, 'bħēē- -ka 'ploō- -za 'yōō- klele ma, -amasrōyi 'ka 'plen- mu 'ē 'ke mu laa -Waanbħaa' dō -titi-. 'Ŋ 'bħe 'pe zii' 'bħe gbēen- 'bħe -o 'ke -yraladō maza 'le 'ka mu 'gbu ma.

'Flē drēē 'la nu klēle mēē 'la zan mu nu bwele gale ba 'mu ma

³⁵ 'Mi 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- mēē 'ke nu 'mi 'lrōkpale dōo: «Gbaa mu bwe gale ba 'nale- -a ma ēē? 'Bħēē- 'flē -glōōn 'ē -dele nu klēle -o ma ēē?»

³⁶ -Za 'yaango- kle! 'Kee pēbhē do □bwa 'trē 'yi, 'ke yaa gale, 'bħēē- -e bōn 'elwale 'pe, -e sō bhōlē- ēē?

³⁷ 'E pēbhē 'la bō 'trē 'yi, 'kee- □kla *ble bħē 'le oō, 'kee- □kla pē 'tōlē- pēbhē 'bħē 'le, 'yaa klē 'bhii- 'ya -a diiŋ 'ē si 'bħēē- 'e 'bħē sō 'trē 'yi.

³⁸ 'E pēbhē 'la bō 'trē 'yi, 'ke -Waanbħaa' a zi 'bhii- 'bħē 'a klē -yri diiŋ -glōōn 'la 'le 'bħē 'a klē 'bħēē- 'le. -E pēbhē 'kpen do do wlata -yri diiŋ -la klē.

³⁹ Nii- -o 'trē ta pē mu 'la 'yi 'mu 'flē mu 'ē gole 'eke- ma: bħaaplen mu 'flē -o 'eta-, 'bħēē- 'trē ma wi mu a pē 'flē -o 'eta-, 'bħēē- maanne- mu a pē 'flē -o 'eta-, 'bħēē- kaa mu a pē 'flē -o 'eta- 'ezin-.

⁴⁰ Lafle' 'yi pe mu 'fle -o 'eta-; 'bhεε- 'tre ta pe mu 'fle -o 'eta-. Lafle' 'yi pe mu -lregbeya 'ε 'bhe gole -o 'tre ta pe mu -lregbeya 'ε ma.

⁴¹ -Yretebhe a pe -lregbeya -o 'eta-, 'bhεε- laan-ima mle a pe -lregbeya -o 'eta-; 'bhεε- mleklenne mu a pe -lregbeya -o 'eta-; 'ali- mleklenne mu -lregbeya 'ε gole -o 'eke- ma.

⁴² Gbaa mu bweza 'ε gale ba 'ε nu klele 'bhεε- gbεen- 'ezin-. 'Ke -o gbaa 'ε □bian, -yoo 'bhii- pεbhe 'ε gbεen-, -e bon. 'Duη- 'kee- -bwela gale ba, yaa nu gale -li -titi.

⁴³ Gbaa 'ε -a bin bhla zi -yoo 'eyoolle, 'bhεε- fanjan- 'laa -o -a ta. 'Duη- 'kee- -bwela gale ba, -e kle 'elrele, 'bhεε- -e kle 'egloole 'ezin-.

⁴⁴ Gbaa 'ε -a bin bhla zi, -yoo 'ke 'fle 'pegee so bhaama -la -le. 'Duη- 'kee- -bwela gale ba, -e nu klele 'fle 'la 'ke Lii 'Wen 'ε gbεbloole -o 'bhe ta 'bhεε- 'le. 'Ke bhaaplen zru maza gbεbloole -o -kooa' 'tre ta 'fle 'ε ta, Lii 'Wen 'ε gbεbloole nu klele -kooa' lafle' 'yi 'fle 'ε ta 'ezin-.

⁴⁵ Wlan 'gbu 'ε ni, -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi doo: «-Waanbhaa' bhaaplen -lwa 'la □kla 'ke -o 'bhe siiAdamu, -ya nii- -wlaa 'bhe 'yi, 'bhεε- 'bhe -kla 'ke bhaaplen do 'le.» 'Duη- Adamu boolazi mi 'la 'bhe -o 'ke Krisi 'le bhe, 'bhe -o 'ke Lii 'la bole -yre ma -si 'ε na mee ni 'bhεε- 'le.

⁴⁶ Lii 'Wen 'ε -e 'fle drεε 'la kle, yaa 'bhe klele 'elwale 'pe, 'duη- -o bhaaplen 'fle bhaamale 'ε 'bhεε- □kla 'elwale 'pe. 'Bhεε- Lii 'Wen 'ε -e 'fle drεε 'la kle 'bhe nu 'bhe blaen 'te.

⁴⁷ Adamu 'la □kla 'ke bhaaplen -lwa 'ε 'le, -o 'bhe □kla 'ke 'tre bwe -la -le; 'duη- Adamu ple mi 'ε 'bhe -daa lafle' ma.

48 'Bhe klegbeya 'e 'yi, mee 'la zan mu -o 'ke 'tre pe 'le, 'mu 'pwele- -o 'ke Adamu 'la -o 'bhe □kla 'ke 'tre bwe 'le 'bhe- 'le. 'Bhe- mee 'la zan -daa lafle' ma, -yoo gone- 'la gbēen-, mee 'la zan mu -o 'ke -yaa' pe 'le 'mu nu klele 'bhe- gbēen-.

49 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -o mee 'la zan □kla 'ke 'tre bwe 'le 'bhe -le Adamu 'le. 'Bhe- -koo' -o 'bhe bhooma 'le. 'Bhe- boolazi Zesu 'la -daa lafle' 'yi, 'koo- nu klele 'bhe bhooma 'le 'ezin-.

50 'N nēen- mu, 'η 'yoo- -jan 'la 'wo zii' 'bhe 'yi -le -ge: -koo' 'laa so gele- -Waanbhaa' a -bhleṅgbeya -wa 'e ta -kooa' 'tre ta 'fle 'e 'le -koo' ma, 'bhe 'pegee -koo' yien 'le -koo' 'yi. -Koo' 'fle 'le- 'bhe -o 'ke bon pe 'le; 'bhe- -koo' 'laa so bole- -koo' bogbeya 'le- 'yi, 'bhe- -koo' bole -yre ma -si 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma, 'bhe 'sroowo-.

51 'N 'yoo- -za tagaanle do -la -yipele 'ka ni doo: -Koo' 'kpen 'laa nu gale, 'duj- -koo' 'kpensee ma nu boole,

52 -leyan' do 'kpo 'bhii- -yrekwan do bole gbēen-, 'ke -o -klelonj' boolazi mi 'e □pian 'waati 'la ba. 'Ke -wa □pian 'waati 'la ba, gbaa mu nu bwele gale ba 'fle drēe 'le 'mu ma, 'bhe 'fle drēe 'e 'bhe 'laa so bonle- -titi. 'Bhe- -koo' mu mee -yre male mu 'e, -koo' mu ma nu boole 'fle drēe 'le -koo' ma.

53 -Amasroyi 'fle 'la 'bhe -o -koo' ma, 'bhe -o 'ke bonpe 'le. -Yoo 'ke -za 'le 'ke 'bhe -le maboo 'pe, 'bhe- 'bhe kle 'fle drēe 'la 'ke 'bhe 'laa so bonle- -li -titi 'bhe 'le. 'Bhe- 'yee- 'fle 'la -yoo 'ke gapē 'le, 'yele- maboo, 'bhe- yaa kle gapē 'le -li 'sekeseke.

54 'Yee- -koo' 'fle 'la -yoo 'ke bonpe 'le, 'ke -a maboola 'waati 'la ba 'kela 'bhe 'laa bon -titi 'bhe 'le, 'bhe- 'ke 'yee- 'la -yoo 'ke gapē 'le, -e maboola

'kela 'bhe 'laa ga -titi 'bhe 'le, 'ke 'bhe □kla 'te, 'bheε- -jan 'la yooḁele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi 'bhe 'le nu 'sole-, 'bhe -jan 'ε 'bhe -le ḁoo: «-O 'seḅgwa- 'ke ga 'le 'egbenεle, 'bheε- ga 'truḅwoa □ 'fenfen!»

⁵⁵ «'Ee ga! 'Yaa- mεε -baliwo 'seḅ 'ε -yoo 'naa- -a ma εε?»

'Yaa- mεε ḁε -glōoya' 'ε -yoo 'naa- εε?»

⁵⁶ 'N nεεnε- mu, -ka 'bhe -glin ḁoo! Mεε ḁε -glōoya' 'la -yoo ga 'yi 'bhe -le 'ke -za 'yoo- 'ε 'le; 'bheε- -za 'yoo- a pe -glōoya' 'ε 'bhe ḁa 'toḅ 'ε 'bheε- 'yi.

⁵⁷ 'Duḅ- -koo' -Waanbhaa' 'tōbho! -Amasroyi 'yele- gwle ḅḅlo □naa -koo' ni -za 'yoo- ta Mεεzan Zesu Krisi 'ε 'sroyi!

⁵⁸ -E klεlawoa 'bhe ḅbεn- bhe, 'ḅ nεεnε- mu 'la -za so 'ḅ ni 'egbenεle, -ka ḁo 'egloole, 'ka 'laa 'tolε- 'ke pe 'kedo- 'kpo 'kaa- 'kpaleya 'ε -Waanbhaa' 'yi 'bhe go -titi. 'Ka -o Mεεzan a ye 'la 'wo zii' bhe, -ka ge 'bhe 'wole- 'ε zi 'tanii, 'ke 'kaa kpa 'ka ḅḅlo -yi 'bhii- 'ka -o ye 'la 'wo zii' 'yee- Mεεzan ni, 'bhe 'laa nu bole bhaama.

-ZA -BEBE BA JAN MU

16

Korenti Zesu 'yi mu 'ε -woo ḅbεklaa- 'eke- ta -goli' 'nalele Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'ε ni

¹ 'N nεεnε- mu, 'ka nu -goli' 'la 'kpale- 'eke- ta -Waanbhaa' a mεε 'weḅ mu 'la -woo Zeruzalemu -wa 'ε ta 'mu ni, 'ḅ 'yoo- -a zi' 'bhii- 'ka ḁo klen 'ke 'ka 'a kle 'bhii- 'an □pia Galasi 'kleen 'yi Zesu 'yi mu 'ε ni ḁoo -wa kle ḅōnε- 'la ḅbεn- bhe.

2 -Gbɛɛyi' 'tole- -gbɛɛyi' 'bhe 'yrekpaa- -lwa mi 'ε ma, 'ka 'kpen do do gbɛ sɔ -goli' yeke- 'la 'srɔɔwole ta, -ka 'bhe- 'kpa 'eke- ta 'edanma; 'kooko- 'ka 'laa nu 'η 'nule- 'ε magbenle, 'bhe- 'ka -goli' 'kpale- san 'te 'eke- ta 'mi 'yre ma.

3 'Ke 'mi □nwa 'ka ba 'waati 'la ba, 'ka mu 'gbu nu mɛɛ mu makunle 'ka ba, 'bhe- 'mi nu 'lɛtrɛ 'kpale- 'mu 'kɔɔ; 'kooko- 'mu ge 'ka -goli' 'la □kpa 'eke- ta 'bhe 'le Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'ε ni.

4 'Ke waa sɔ gele- 'mi blaana, 'mi nu 'kpale- -o ba, 'bhe- 'o ge 'bhe 'taa 'ε ta 'eke- zi.

Pɔlu -o zan gɛle 'taa mu 'la ta, -e 'bhe -janwo' zii'

5 'Mi nu 'kanle- Masedwani 'kleen 'ε 'yi 'pe, 'bhe- 'η ge 'ka ba ye, -amasroyi 'η nu 'kanle- 'bhe 'kleen 'ε 'yi.

6 -Dɔke' 'η nu bole 'ka ba 'waati sa, 'bhe- 'kee- -swa 'η ni, 'η nu -niinii' 'kpa 'waati 'ε 'kpen klele 'ka ba ye. 'Ke 'bhe □kla, 'η 'yaa- ge 'zi yre 'la □nɔɔ, 'ka nu bhɔle 'η ba gelele 'bhe □nɔɔ boolazi.

7 -Amasroyi 'naa- -o -a zi 'bhii- 'mi 'η 'yre drɔɔ bɔ 'ka ta 'η 'kan bhla zi. 'Ke -Waanbhaa' -dwa -a -la, 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'η 'waati sa kle 'ka ba.

8 'Bhe- 'duɔ-, 'η nu bole Efɛzi -wa 'ε ta -ge 'ke 'bhe ge 'tenle- Pantekoti 'feti 'waati 'ε ma.

9 Wlan 'ε ni, -Waanbhaa' a ye 'ε 'wo 'waati -gbene 'ε □bhwa -a □nɔɔ; 'bhe- 'η 'sɔnnii mu 'ε 'pale- -o -a nɔɔ- 'ebebele.

10 'Ke Timote □nwa 'ka ba, -kaa 'cieya- kle 'elrele gbɛ 'ε 'kpen ma, 'kooko- -gblaan 'laa kle -a -yi 'ka 'plen-; -amasroyi -yoo Mɛɛzan Krisi a ye do 'kpɔ 'ε 'yela- wo 'zi 'bhii- 'mi gbɛn-.

11 ΜΕΕ 'kedo- 'kpo 'laa -a mavεελε! -Ka bhο -a ba 'kee- ge -yaa' 'taa 'ε ta 'edoole; 'kooko- -e nu 'tenle- 'mi ma -ge, 'mi 'pegee 'η nεενε- Zesu 'yi mu 'ε 'woo- -a magben 'zi.

12 -Koo' nεενε- Apolosi, 'mi 'bhe 'liala- gbe 'ε 'kpen ma doo 'bhe 'pegee -koo' nεενε- 'ke mu ge 'pwe 'ka ta ye; 'duη- yaa dole -a -la 'kee- ge 'saanibhe. 'Duη- 'ke 'bhe 'seη □kla -a ni yi 'la 'le, -e nu gele 'ka ba ye.

Polu a -jan 'lewlayre 'pegee -a -srawoyre

13 -Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, -ka do 'egloole 'ke 'ka 'kpale- bo -Waanbhaa' 'yi. 'Bheε- -ka do 'egloole 'ke 'ka fangando 'ka 'gbu ta.

14 -Ka -za 'tole- -za 'bhe kle 'ke 'soniya 'le 'ka 'yi.

15 'N nεενε- mu, 'ka Sitefanasi 'pegee -yaa' 'fa -la mu 'ε do: 'wole- □kla Zesu 'yi mu -lwa mu 'le Akayi 'kleen 'ε 'yi. -O 'gbu yewoa- -o zru 'ε 'kpen 'le 'ke -o bhο -Waanbhaa' a μεε 'weη mu 'ε ba.

16 -Ka 'ka ηgblo 'kpala 'bheε- μεε -gloon mu -λεε □la, 'bheε- -ka 'ka ηgblo 'kpala 'ezin- 'bhe 'yansi μεε mu 'la 'mu -o yewo 'zi -Waanbhaa' ni 'bhii- 'woo- gbεεn- 'mu □la.

17 Sitefanasi 'pegee Footunatusi, 'bheε- Akayikusi 'nulawoa 'mi -din, 'bhe □swa 'mi ni 'egbenele. -O □kla 'ka blaantazen 'le 'η -din -ge.

18 -O 'mi zrukpalaa gone- 'la gbεεn-, -o 'ka mu zrukpalaa 'ezin- 'bheε- gbεεn-. -Ka 'bheε- μεε -gloon mu 'ε kleza -lrele' mu 'ε do.

19 Azi 'kleen 'yi Zesu 'yi mu -le mu 'ε 'kpen 'ka 'pubwa-. 'Bheε- Akilasi 'pegee Prisili, 'bhe 'pegee Zesu 'yi mu 'la kla 'eke- ba -waa' 'fe 'ε □la, 'mu

'kpen 'ka 'pubwa- gbε 'ε 'kpen ma MΞΞzan Zesu 'tɔ 'yi.

²⁰ 'Ka nΞΞnΞ- Zesu 'yi mu 'la 'kpen -o -gε, 'mu 'ka 'pubwa-. -Ka 'eke- 'pubɔ- 'ke 'ka 'eke- -tuubɔ' 'bhii- nΞΞnΞ- ma do mu.

²¹ 'Mi 'gbu Pɔlu -le 'sεwεbhε mu 'lεε- yɔɔndia- 'η 'gbu gbε ma: «'Mi Pɔlu 'ka 'pubwa-.»

²² 'Ŋ nΞΞnΞ- mu, 'ke MΞΞzan Zesu -za 'laa sɔ mΞΞ 'la zan ni, 'dangan -o 'bhε zan 'ε ma! «*Maranata*». 'Bhε 'yi -le dɔɔ: MΞΞzan Krisi, nu!

²³ Bhaa MΞΞzan Zesu -li 'ka ma!

²⁴ 'Ka 'kpen -za sɔ 'mi ni -kɔɔ' 'pegee Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'ε 'yi.

Mwan
The New Testament in the Mwan language of Côte
d'Ivoire

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mwan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source
files dated 14 May 2025

1220066e-ed9e-5c66-9c3b-435a6575b8da